

Vpl. Pyhäjärvi

Tiistai 19. kesäkuuta 2018

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 6 63. vuosikerta

Historiallisen Taipaleenjoen 200-vuotisjuhlaa Metsäpirtissä

Sana Taipaleenjoki on syö-
pynyt suomalaisten mie-
leen erityisesti talvisodan
ankarien taisteluiden joh-
dosta Karjalan kannaksel-
la.

Taipaleenjoki on yksi har-
voja maantieteellisiä koh-
teita maailmassa, jolla on
tarkka syntymäaika touko-
kuussa 1818. Kaikki sai
alkunsa muutaman talon-
pojan lapionpistosta, joista
seurasi valta luonnonmul-
listus.

SIVU 6

Kesän Vpl. Pyhäjärvi-juhlat
vietetään Harjavallassa
sunnuntaina 15.7.2018.

Tervetuloa kaikki
karjalaisuudesta
kiinnostuneet!

Kyläkierrrokset jatkuvat

Esko Simonen jatkaa tutkimuksiaan ja kyläkierr-
rosta Pyhäjärven pohjoisrannan kylillä. Vuorossa
ovat Lahnavalkama, Rotjanlahti ja Kelja. Paikallis-
ta asutusta hän on selvittänyt veroluetteloiden avulla
aina 1600-luvun alkupuolelta lähtien.

SIVU 10

Karjalatalolla on esillä upea Kizhin näyttely

Unescon maailmanperintökohteeksi nimetyn Kizhin
saaren näkymät Äänisellä avautuvat ihailtaviksi Karjala-
talolla Helsingissä heinäkuun loppuun saakka esillä
olevassa Kizhin puuarkkitehtuuri -näyttelyssä. Sen to-
teuttavat monivuotisen yhteistyön tuloksena Karjalan
Liitto ja Kizhin ulkomuseo. Näyttelyä on tukenut mm.
Venäjän federaation kulttuuriministeriö.

SIVU 9

Lazaruksen kuolleista heräämisen kirkon pienoismalli 1:20. Kizhillä nähtävissä oleva kirkko on
Venäjän vanhimpia puukirkkoja. Kuvat: Kaarina
Pärssinen.

Näyttelyssä on esillä mittakaavalla 1:20 rakennettu tarkka pienoismalli Kizhin saaren pogostalla
nähtävillä olevasta kirkkoryhmästä. Taka-alalla kuvassa 22-kupolinen Kristuksen kirkastuksen kirkko.

19. kesäkuuta 2018

Kesä on perinnetyön aikaa

Huikkeen lämpimän, mutta samalla toki ongelmallisen kuivan kevään jälkeen on tultu kesäaikaan. Useimmilla meistä taitaa olla kesällä hieman paremmin aikaa erilaisille harrastuksille ja ainakin valoisaa ajan suuri määrä aktivoi.

Suomi on sekä järjestöjen että tapahtumien luvattu maa. Huomattavan suuri osa tapahtumista keskittyy kesäaikaan – niin järjestöjen kuin meidän omat yksityisetkin juhlat ja erilaiset kokoontumiset. Oman taustamme, pyhäjärveläisyyden ja karjalaisuuden, muistamme varmasti parhaiten yhteisissä tapahtumissa, joissa se on itsessään pääteemana. Silti suvun ja ystävien kokoontuessa perhejuhliin se on yhtä lailla mukana ja osa meitä. Näin edelleen ja toivottavasti vielä tulevien sukupolvienkin aikana.

Väistämättä nykyisin on mukana yhä harvempia lapsuutensa Karjalassa viettäneitä ja sillä tavalla kotipaikkansa sinne kokevia. Vuodet kuluvat ja harventavat siirtolaisten määrää. Vielä olisi aikaa kuulla kokemuksia ja ennen kaikkea tarinoiden ja muistojen kautta kokea se tunne, joka liittyy kadotettuun kotiin. Kokemuksesta voin sanoa, että se on merkittävin tekijä, jonka kautta oma karjalaisuus vahvistuu ja muuttuu todeksi. Ajatus, että nyt kymmenen miespolven ajalta selvitetyn suvun osalta on itse ensimmäinen vanhan kotipaikkakunnan ulkopuolella syntynyt, on hyvin konkreettinen ja vahva. Kun on lisäksi kasvanut läheisesti siirtolaisisovanhempien kanssa, ei ole epäselvyyttä omasta identiteetistä.

Tämä ei enää kasvavalle nuorisolle ole mahdollista. Iso kysymys tulevaisuuden karjalaisperinteen elävyyden kannalta onkin, miten sitä saadaan välitettyä lapsille ja nuorille. Tunneside perinteeseen on edellytys sen aidolle välittymiselle ja kestämiseksi. Järjestöillä ja tapahtumilla on tärkeä roolinsa puitteiden antamisella, mutta lopulta kaikki ratkaistaan meidän jokaisen arjen ja juhlinkin toiminnalla.

Osallistutaan kesällä Pyhäjärvi-juhlille Harjavallassa ja otetaan nuorempiakin mukaan. Syntyy varmasti hyviä keskustelua, siirtyä tietoa ja herää ehkä laajempikin mielenkiinto omaa taustaa kohtaan. Perheen tapahtumissa ja ihan arjessa on sitten hyvä jatkaa eteenpäin.

JUKKA PUSA

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen varajäsen

PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖN KOTISIVUT
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

OSALLISTU MYÖS YHTEISEN PITÄJÄLEHTEMME TEKOON!

Laita tarjolle kuvia ja kirjoituksia.
Toimituksella on oikeus muokata aineistoa.

Uot sie miul sukkuu? -seminaari järjestetään juhlien alla

Pyhäjärvi-juhlisiin liittyen pidetään tänä vuonna lauantaina 14.07.2018 pyhäjärveläisten sukututkimusseminaari Hotelli Hiittenharjussa, Hiittenharjuntie 1, 29200 Harjavalta.

Ohjelma:

- Klo 13.00 Tervetuloa ja osanottajien lyhyt esittely
- Klo 13.15 Johdatus DNA-sukututkimukseen Paavo Salonen
- Klo 14.30 Omakustanteinen päiväkahvi
- Klo 15.00 Maakirja 1712 pyhäjärveläisten apuna Esko Simonen
- klo 16.00 Sukututkimuksen käytänteet (omat koneet) Antero Pärssinen (DNA)
- Klo 16.45 Pyhäjärveläistutkijoiden yhteistyö ja tilaisuuden päätös Kalle Pakarinen

Ennakkoilmoittautumiset Kalle Pakariselle kalle.pakarinen@imatra.fi, puh. 0414344309.
Tiedustelut myös Antero Pärssinen, tero.parssi@gmail.com, puh. 0505706575.
ja Yrjö S. Kaasalainen, yrjokaasalainen45@gmail.com, puh. 0400626770.

Kilpailukutsu Vpl. Pyhäjärven voimistelu- ja urheiluseura ”Kaiun” muistoviestiin 2018

Aika ja paikka: Sunnuntai 15.7.2018 klo 11.30-13.30, Honkalan urheilukenttä Yhdyskatu 5, 29200 Harjavalta.

Joukkueet, matka ja osuudet: Joukkueessa voi olla 3-5 osanottajaa. Rajoituksia iän tai sukupuolen suhteen ei ole. Viestin kokonaismatka on 1000 metriä ja vaihtopaikat ovat 200 m:n välein. Osuudet 200-600 m (joukkue päättää itse). Joukkueen kokoonpano, juoksujärjestys ja osuuspituudet annetaan ilmoittautumisen yhteydessä.

Ilmoittautuminen ja osallistumismaksu: Kirjallisesti ma 2.7.2018 mennessä mieluiten, yrjokaasalainen45(at)gmail.com tai Yrjö S.

Kaasalainen, Kallenkatu 10, 29200 Harjavalta, (viimeinen postileima 2.7.2018). Tiedustelut +358400626770

Osallistumismaksu on 25e/joukkue ja se maksetaan ilmoittautumisen yhteydessä Harjavallan Karjalaseura ry:n tilille FI 1450370520100328 ja viitteen vaihtoehtoksi merkitään: Kaiun muistoviesti 2018.

Hotelli Hiittenharju Harjavallassa on valmiina majoittamaan myös Pyhäjärvi-juhlan vieraita

Hotelli Hiittenharju sijaitsee Harjavallassa, Satakunnan sydämessä.

– Meillä voi yöpyä kodikkaasti, nauttia herkullisesta ruuasta ja hyvästä viihteenä, järjestää kokouksia, koulutuksia ja juhlia. Hotelli Hiittenharjun asiakkaan huomioiva yksilöllinen palvelu ja hyvä ruoka luovat edellytykset onnistuneelle tilaisuudelle, lupaa hotellinjohtaja **Eija Kurri**.

Hotellissa on 66 huonetta.

– Rauhalliset hotellihuoneet ovat erillisissä rivitalomaisissa rakennuksissa ja

jokaiseen huoneeseen on oma sisäänkäynti ulkoa. Auton voi ajaa huoneiden eteen autokatokseen.

– Lounaamme on katettuna arkinen maanantaista perjantaihin klo 10.30-14, viikonloppuisin ryhmille, sopimuksen mukaan.

Iltaisin keittiömme palvelee maanantaista lauantaihin klo 17.00-21.30.

www.hotellihiittenharju.fi
hotelli@hotellihiittenharju.fi
02-5311600

Hiittenharjuntie 1
29200 Harjavalta

Kauhavan puukko jäi Pyhäjärvelle

Viime kesän Pyhäjärvi-juhilla tutustuin Pyhäjärven kunnanlääkäarin talossa nykyisin asuvaan **Vasiliy'n**. Sähköpostin välityksellä kerromme kuulumisia. Vasiliy odottaa, että kesällä tulisimme taas käymään.

Vasiliy sai kuvassa näkyvän puukon isoisältään. Isovanhemmathan muut-

tivat taloon 1947. Kauhavan puukkomuseosta annettiin puukosta kuvan perusteella seuraavat tiedot:

Puukkoja on valmistettu Kauhavalla vuoteen 1945 saakka toimineessa ”Luo-
manen & Kumppanit” -nimisessä puukkotehtaassa. Kahva on tehty tuohesta ja tuppi nähtävästi nahasta,

mikä viittaa siihen, että puukko on valmistettu ennen pula-aikaa.

Säännöstely alkoi syksyllä 1939 ja 1940-luvun puukkojen tupet tehtiin jo paljon pahvista. Tyylistä päätellen puukko on todennäköisesti 1930-luvulta.

RIITTA HIRVONEN

Muistoja ajalta, jolloin olin tätini luona koko lukuvuoden

Täti oli kotoisin Karjalasta, Pyhäkylästä, Noitermaasta, Tahvo ja Anni Leppäsen Hilja-tytär. Käytyään seminaarin hän oli Andreassa opettajana ja eri paikoissa, ennen kuin tuli Lieksan tienoilille, Sokojärven koululle.

Tädillä oli tapana ottaa sisarensa lapsia seurakseen. Äidilläni, Emilia Sirkiällä oli iso perhe, meitä oli yhdeksän lasta. Minun vuoroni tuli lähteä tädin mukaan. Olin innoissani, kun pääsin lähtemään; oli ensimmäinen kerta, kun olin koko talven pois pienestä, rakkaasta kodistani. Uudet asiathan kiinnostavat kaksitoistavuotiasta, murrosikäistä tyttöä.

Junalla menimme Lieksaan ja siitä hevosien kyydissä Sokojärvelle. Olimme vielä jonkin aikaa Muikkalan maalaistalon peräkammarissa asumassa. Odottelimme koulun valmistumista. Pääsimme muuttamaan uutuuttaan hohtavaan, suureen koulurakennukseen, joka oli hirsistä tehty.

Kaikki tuntui aivan mahlavalta. Sain oman huoneen, jossa illat luin koulu-kirjastosta lainaamani kirjoja. Tietysti olin vähän yksinäinen. Pian kuitenkin sain paljon ystäviä, joita sain kutsua koululle yöksikin.

Tädillä oli tiukka kasvatust, ja töitä piti opetella tekemään, pieniä askareita. Minun tehtäväni oli joka viikko kiillottaa uunien edessä olevat messinkiset laatat ja öljylamppujen lasit piti pitää kirkkaana. Sähköjä ei ollut, joten luokkahuoneessa oli kaasulamppu valaisemassa.

Hilja Leppänen ikuistettuna vuonna 1972.

Täti oli tunnollinen työssä. Työajan ulkopuolella hän piti kerran viikossa naisten kerhoa, jossa tehtiin käsitöitä ja laulettiin hengellisiä lauluja.

Koulu oli kauniilla paikalla, kahden lammen ympäröimänä. Kylätie kulki aivan koulun rappujen vierestä. ”Tervalampi” oli koululuokan ikkunoiden alapuolella. Sauna oli ”Valkealammen” vieressä. Ihana lakat kasvoivat siellä lampien rannoilla heinäkuussa. Olen usein ajatussissani näissä maisemissa, koulukaverit olivat kaikki mukavia.

Nämä muistot ovat mieleissäni ”kultaa”. Täti näki paljon vaivaa järjestäessään äideille sen joka toukokuun juhlan, jonne tehtiin paljon ohjelmaa, lauluja ja näytelmiä. Parasta oli se, että äitejä alkoi saapua koululle

parhaimpiinsa pukeutuneina. Vanhoilla äideillä ”kirkkohuivit” päässä. Kukittavat odottivat ovella, että jokainen äiti sai sinivuokkokimpun rinnuksiinsa nuppineuloilla kiinni laitettuna.

Tietysti juhlan kohokohdaksi oli kahvitarjoilu. Siellä sitten alkoi kuulua kova puheensorina. Laulettiin vielä ”äideistä parhain sä oot”.

Täti on jo ”taivaallisissa juhlissa”, mutta muistoisani haluaisin ojentaa hänelle suuren kimpun sinivuokkoja meidän kaikkien puolesta, jotka saimme olla hänen luonaan keräämässä näitä ihania muistoja.

Tapaamisiin

HELMI
HUKKANEN
o.s. Sirkiä

Kirjoituskilpailu kyläilemisestä

Kirjoituskilpailu kyläilemisestä kutsuu jakamaan unohtumattomat kyläilymuistot ja -kokemukset. Vierailut ystävien kodissa tai mökillä ovat tärkeä osa monen suomalaisen elämää. Kyläillään sukulaisissa, naapureissa, ystävillä tai vieraillaan hoitokodissa. Toisaalta perinteinen kyläily on vähentynyt, kun elämä on kiireistä ja tuttuja tavataan yhä useammin vain Facebookissa.

Kilpailu on valtakunnallinen ja kaikille avoin. Mukaan voi osallistua tosipohjaisella tai kaunokirjallisella tekstillä. Palkintosumma on 8 000 euroa, josta voittaja saa 5 000 euroa ja loput jaetaan tuomariston harkinnan mukaan.

Tuomaristoon kuuluvat arkistotutkija **Marja-Leena Jalava**, kirjailija **Olli Jalonen**, kustantaja **Johanna Korhonen**, toimittaja **Jaana Kosunen**, tal. kand. **Juha Kuisma**, valt. toht. **Pekka Perttula**, järjestöneuvos, FM **Jukka Salminen** ja toiminnanjohtaja **Riitta Vanhatalo**.

Kilpailun järjestävät Maaseudun Sivistysliitto, Maanhenki-kustantamo, Suomen Kylät ry, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Suomen Kotiseutuliitto, Eläkeliitto sekä Siskot ja Simot -yhteisö.

Kilpailuun voi osallistua lähettämällä kirjoituksen 1.11.2018-28.2.2019 välisenä aikana:

verkkolomakkeella osoitteessa www.finlit.fi/kylaillaan tai postitse osoitteeseen Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, arkisto, PL 259, 00171 Helsinki, merkitse kuoreen tunnus ”Kyläillään!” tai sähköpostin liitetiedostona osoitteeseen keruu@finlit.fi, merkitse aihekenttään tunnus ”Kyläillään!”.

Tarkemmat keruuohjeet löytyvät SKS:n arkiston sivuilta.

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella?

Ilmoita muutos toimitukseen tai verkkosivujemme lomakkeella.

Suurehkoja ahvenia nousee Keurusselästä

Keväällä jättien lähdön jälkeen katiskoista on tullut haukea ja pientä ahventa enemmän kuin on jaksanut syödä. Ensimmäinen verkonlasku oli vasta toukokuun loppupuolella. Lyhyt 30 metrin pituinen 50 mm silmäkoolla oleva nailonverkko laskettiin noin 2-3 metriä syvään veteen rantakaislikon edustalle Keurusselällä. Paikka oli muuten sama, jossa verkkoon tarttui muutama vuosi sitten lähes 14-kiloinen hauki.

Aamulla kun aloin nostaa verkkoa, tuntui siinä heti kovaa vetoa ja nykimistä. Verkosta nousi neljä kyrmynska-ahventa. Suurin, kuvassa oleva painoi 1,350 kg ja pituutta oli 45 cm. Toisella puolen pyrstöä oli vanha, ilmeisesti jonkun suuremman kalan puraisun jälki. Muut kolme ahventa olivat myös isoja, niin että neljän kalan yhteispaino oli 4,1 kg. Lisäksi verkkoon oli tarttunut yksi ruutana, ensimmäinen Keurusselästä noin 20 vuoden aikana.

Lauri Kolin kirja Suomen kalat kertoo, että suuret ahvenet ovat yleensä aina naaraita ja lisäksi, että naarasahvenet usein jäävät vartioimaan kutupaikkaa. Olisikohan ruutanan tavoitteena ollut herkutella ahventen mädillä, mutta joutui puolustusjoukkojen kanssa saman verkon ansaan. Suurin ahven fileerattiin ja yhdestä fileestä riitti lounaaksi kahdelle hengelle. Ahvenista pienin päätyi savustimeen ja kala-aterioita on piisannut.

OLAVI PÄRSSINEN

Rakkaamme
**Senja Varpu
Sanelma
Lieri**

o.s. Äijö

s. 21.1.1932 VPL PYHÄJÄRVI
k. 4.5.2018 EURA

Rakkaudella kaivaten
**Seija ja Seppo
Raili ja Timo
Sirkku ja Ernst
Virpi ja Pekka
sisaret perheineen
muut sukulaiset ja ystävät**

*Sun muistosi Äiti ainiaan
jää kauniina mieleemme loistamaan.
Vaikk' sydämes kultainen väsyi pois
emme hyvyttäs,
lämpöäs unohtaa voi.
Ja tiedämme sen keskellä kaipauksen,
olet helmassa Herrasi, Jeesuksen.*

Mummoa kiittäen ja muistaen
**Kimmo
Eeva-Maria ja Lida-Sofia**

Siunaus toimitettu 26.5.-18. Lämmin kiitos kaikille
Äitiämme muistaneille ja hoitaneille.

Kirkonsanoma

Henkeä vailla?

Helluntain jälkeisenä aikana ajatuksissani on Jumalan Pyhä Henki ja sen vaikutus maailmassa.

”Kun henki on vahva niin vähäkin työ, riittää maailman luomiseen”, sanoi Juice Leskinen aikoinaan. Hengen puute on paha puute kaikessa tekemisessä. Innottomaan ja ponnettomaan touhuun on vaikea saada ketään lähtemään mukaan. Erityisen vaikeaa on, jos yrittää tehdä hengellistä ilman henkeä, nimittäin Jumalan Pyhää Henkeä.

Pyhä Henki on se kolmiyhteisen Jumalan persoonana, joka toimii täällä maan päällä, meidän ihmisten keskellä, ja kirkastaa meille Kristusta. Pyhä Henki synnyttää meissä myönteistä pohinaa; intoa, iloa ja rakkautta. Hengen tuuli tuo työhön ja elämään uutta, raikasta ilmaa.

Ilosanoma ei sytytä, jos sen tuojassa ei pala Hengen liekki. Ilman Henkeä paljokaan työ ei saa aikaan yhtään mitään. Mutta kun Jumalan saa koskettaa ihmistä, niin johan alkaa tuulemaan; hymy leviää korviin ja ilo nousee aina silmiin asti, sydän lämpenee rak-

kaudesta kaikkea ja kaikkia kohtaan.

Olisi kätevää, jos Pyhää Henkeä voisi jakaa vaikka yhteisissä kokoontumisissa; siitä vaan annos kaikille, ja taas mentäisiin eteenpäin Hengen voimalla. Mutta Jumalan Henki ei ole meidän käskyvallassamme. ”Tuuli puhaltaa, missä tahdot, ja sinä kuulet sen hulinan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee”, sanoo Jeesus (Joh.3:8).

Pyhää Henkeä me emme voi metsästää emmekä valjastaa palvelukseemme. Me voimme vain etsiä sitä; hiljaisuudesta, rukouksesta, yhteydestä toisiin ihmisiin, ammentamalla Jumalan Sanasta. Vinkkinä Pyhän Hengen tavoitteluun voisi olla tämä: Jos kaipaat elämäsi Hengen voimaa, etsi Kristusta.

Jumalan Henki voi toimia elämässämme vain jos me annamme sille tilaa. Uskon salaisuus on siinä, että me saamme olla ja ottaa vastaan. Jumala toimii ja jakaa lahjojaan. Meidän suoriuttamistamme ei tarvita. Tarvitaan vain vastaanottava sydän, jonka Jumala saa täyttää rakkaudellaan.

Minun tarvitsee siis vain olla pieni ja antaa Jumalan olla suuri. Minun tarvitsee vain ojentaa avoimet käteni ja ottaa vastaan Jumalan lahjat. Helppoa – mutta niin kovin vaikeaa.

Toivotan Hengen tuulta sinun kesääsi: avaa silmäsi

ja korvasi Jumalan luomakunnan ihmeille, avaa sielusi raikkaille tuulille, ota Jumalan lahjat vastaan ja iloitse!

TARJA
KOPALAINEN

Kesän kauniita hetkiä.

Kaija Annikki Suvela

o.s. Inkinen

s. 19.1.1943 Vpl. Pyhäjärvi
k. 7.6.2018 Lohja

*Nousussa päivän,
laulussa sinisen linnun,
siellä on matkamme määrä.*

Kaipauksella muistaen
**Kalle, Saana ja Tatu
Liisa, Mika, Jasmiina ja Joonas
Marita perheineen
Yrjö perheineen
Muut sukulaiset ja ystävät**

Onnittelemme

Katariina Kalliomäki on suorittanut ylioppilastutkinnon Virtain lukiossa. Katariinan äiti on **Katja Kaasalainen-Kalliomäki** ja isä **Seppo Kalliomäki** sekä isovanhemmat; edesmennyt **Ritva-mummo** ja pappi **Yrjö S. Kaasalainen** Harjavallasta. Yrjö-papan molemmat vanhemmat olivat Vpl. Pyhäjärveltä.

Oona Yli-Tolppa suoritti ylioppilastutkinnon Nousiasten lukiossa. Oonan äiti on **Johanna Yli-Tolppa** ja äidinkieli **Arja Kuokkanen** (o.s. **Pulakka**). Arjan vanhemmat olivat **Heleena** ja **Juho Pulakka** Pyhäjärven Noitermaasta.

Lari Hakanen Sastamalta on valmistunut Vammalan ammattikoulusta CNC-koneistajaksi. Vanhemmat **Seija** ja **Pertti Hakanen**, Pertin vanhemmat **Jenny** ja **Arvo Hakanen**. Jenny (s. 1922) oli **Katri** ja **Matti Savolaisen** tytär Pyhäkylästä.

Merkkipäiviä

Esko Pohjolainen täyttää 90 vuotta

Esko Pohjolainen täyttää 5.7.2018 vuosia 90, mutta merkkipäivänä ei ole vastaanottoa. Kalamajankylä Vpl. Pyhäjärvellä sijaitsi Kii-majärven rantamaisemassa, jossa Esko otti ensiaskeleet. Vaellusvuosia eri paikoissa, puusepän liiketoimintaa 40 vuotta ja eläkevuosia on kertynyt 30 vuotta.

Lainaus kotiseutukirjasta ”Tarinakivillä”, Sattuvasti sanotti: Elettin kesää vuonna 1928. **Antti Pohjolainen** asui ja viljeli maatilaansa Kalamajan kylän perukoilla. Oli heinänteon aika ja Antti lähti käymään kauppa-asioilla **Karilaisen Mikon** kaupassa Pyhäjärven asemalla.

Siinä kaupanteon yhteydessä kauppias alkoi luonnollisesti kysellä kuulumisia ja miten on kesä alkanut Kalamajassa. Siihenpä Antti nopeasti vastaamaan ”heinää tehhää ja rotinoitasyyvää”. Totta se olikin, sillä

perheeseen oli 5. heinäkuuta syntynyt poika, joka sai nimen Esko.

Kuvassa Esko ja puolisonsa **Elvi** evakotieellä Savossa Haukivuorella kesälomamatkalla. Yhteistä taivalta takana 61 vuotta.

Nelli-Johanna Mäkinen o.s. **Järvinen**, **Leilan** pojan tytär, on toukokuun lopussa valmistunut kasvatustieteiden maisteriksi, Tampereen Yliopistosta. Lisäaineena historia.

Nelli aloittaa Mouhijärven yhtenäiskoulun luokanopettajana elokuussa. Nelli kiittää vielä kerran saamastaan Pyhäjärvi-Säätiön stipendeistä ja on tiedostanut karjalaiset juurensa.

Kirjalahjoituksia kirjastoihin

Kirjastopalvelujohtaja **Rebekka Pilppula** vastaanottamassa **Mauri Hauhialta** Vpl Pyhäkylä-Seuran lahjoittamaa Taubila -kirjaa. Kuva: **Hannele Hauhia**.

Vpl Pyhäkylä-Seuralta on saatettu kirjoja kirjastoihin.

28.5.2018 lahjoitettiin Turun kaupunginkirjastoon kirjat, Taubila lahjoitusmaakaudesta – Fazerin aikaan ja Kaunista Vpl Pyhäjärveä osat I ja II.

Kirjat otettiin innostuneesti vastaan, lahjoituksen vastaanotti kirjastopalvelujohtaja **Rebekka Pilppula** ja lausui parhaimmat kiitokset lahjoituksen joh-

dosta. Tilaisuuden päätteeksi joimme makoisat kahvit kirjastokahvilassa.

Samanlaiset kirjalahjoitukset toimitettiin myös Sastamalan, Pietarsaaren, Vantaan, Helsingin, Huitisten, Punkalaitumen ja Kokemäen kirjastoihin. Kirja-asialla olivat Vpl Pyhäkylä-Seuran hallituksen jäsenet.

MAURI HAUHIA

Vpl Pyhäjärven Nännimäiset tapasivat toukokuussa Raumalla

Sukutapaamisessa Pälkäneellä kaksi vuotta sitten esitin kutsun saapua seuraavaksi Raumalle. Kevätalvella sain kuulumisia Kanadasta, kun **Toivo**-serkkuni tytär **Leena Joy** soitteli minulle ja kertoi tulevaisuuden miehensä kanssa lomalle Suomeen huhtitoukokuun vaihteessa. Silloin heräsi ajatus, että jospa yrittäisimme saada muitakin suvun jäseniä koolle samaan aikaan.

Kerroin Leenalle, että on ajatus pitää sukutapaaminen Raumalla kesän aikana. Mitä jos järjestäisimme sellaisen heidän suomessa ollessaan. ”Sehän olisi tosi mukavaa nähdä suurempi joukko Nännimäisiä koolla yhdellä kertaa”, Leena totesi.

Sovimme, että pyrimme järjestämään yhteisen kokoontumisen toukokuun ensimmäisenä lauantaina. Soittelin ensimmäisenä **Kerttu Peltoselle**, sukumme vanhimmalle ja kerroin suunnitelmasta koota sukua yhteen Leenan vierailun aikana. ”Sehän olisi hienoa, siitä vaan toimeen”.

Siitä se ajatus sitten lähti, mutta missä, mitä ohjelmaa, miten ruokailu ym. hoidetaan? Paljon ei jäänyt aikaa tapahtuman suunnitteluun, onneksi sain apua nuorisolta tapahtuman järjestelyssä.

Seuraavaksi yhteydenotto sukuhaarojen yhteyshenkilöille, joilta kokoontumisaika kulkisi eteenpäin. Tässä touhussa tuli taas kerran todettua, miten huonoja tuo tietokoneet ovat tottelemaan ihmisajatuksia. Puhelimen, tietokoneen ja postin välityksellä sain kutsut vihdoin perille ja jäin odottelamaan jännittyneenä ilmoittautumisia.

Kertun ja Leenan kanssa olin puhelinyhteydessä ennen yhteistä sukutapaamista ja heidän oli tarkoitus saapua Raumalle jo edellisenä päivänä. Kohdalo kuitenkin puuttui peiliin ja Leena saapui meille yksin, Kerttu oli joutunut tutkimuksiin TYKSiin äkillisen vaivan takia.

Lauantai 5.5. valkeni aurinkoisena ja lämpimänä. Suunnitelman mukaan tapasimme klo 11:00 Pyhän Ristin kirkossa, jossa toivotin vieraat tervetulleeksi Raumalle. **Arto** ja **Susanna Rantanen** esittivät meille **Pekka Simojen** laulun Tähne saavuimme pitkin polkuja maan, ylös Pyhään kaupunkiin.

”Vpl Pyhäjärven ottopoika”, mieheni **Antti** oli hankkinut paikalle ”Rauma-oppaan”, joka kertoi meille fransiskaanieljeskunnan rakentamasta kir-

kosta, sen upeista katto- maalauksista, uruista, saarnastuolista ym. esineistöä. Kirkon esittelyn jälkeen veisasimme **Arto**-poikamme säestyksellä muutaman suvivirren säkeistön.

Oppaan johdolla osa väestä lähti runsaan tunnin mittaiselle tutustumiskierrokselle Vanhaan Raumaan, maailmanperintökohteeseen. ”Olipa hieno juttu saada kuulla tietoa arvokkaasta kulttuurikaupungista”, totesi mm. toimitusjohtaja **Timo Vuorenoja** opastuksen päätteeksi.

Opastettu kierros päättyi Savilaan, jonne lounas oli katettu klo 13:00. Siunattuamme ruokamme länsisuomalaisen ruokakouksen sanoin nautimme maukkaan aterian jälkiruokineen.

Ruokasalin seinälle olin koonnut kuvat **Heikki** ja **Leena**, o.s. **Tomperi**, **Nännimäisistä**, sekä heidän 11 hengen jälkikasvustaan. Näistä kaikki kävivät tunnistamassa esivanhempiään.

Tapaamiseen oli ilmoittautunut 54 henkeä, mukana oli myös **Heikki** ja **Anna Nuortaman** perillisiä **Kyllikki**, **Arja** ja **Veijo** sekä **Aaro** ja **Hilja Rahkjärven** perillisistä **Katri** ja **Yrjö**. Pyysin osallistujia nousemaan ylös sukuhaaroitain, jotta saimme jonkinlaisen käsityksen läsnä oloista ja sukulaisuussuhteistamme.

Tilaisuuden loppuvaiheessa olin utelias löytäisikö seuraavaan tapaamiseen isäntäperhettä? Joku heitti

ajatuksen Kanadaan menosta ja Leena kyllä lupasi ottaa vieraat vastaan. Nuorisio varmaan kielitaitoisena voisi olla halukas matkustelemaan, mutta aika näyttää mitä tapahtuu. **Sillanpään Iris** Loimaalta saattaisi myös olla innokas isännöimään tapaamista.

Näin aika vierähti sukkelaan ja ”kielakkaraa” nautimme sopivasti. Lopuksi oli rakkaan, tutun kappaleen aika. ”Jo Karjalan kunnaila” kajahti komeasti, kun oli kuoroväkeäkin paikalla.

Historiaa

Nännimäiset asuivat ennen Filikylässä, pitäjän keskeisimpään kuuluvalla tilalla. Kauniilla kumpareella, kokomäeltä asemalle päin ennen Talta-siltaa.

Tilan pellot olivat sopivana jatkeena Taubilan hovin pelloille ja niinpä Nännimäiset saivat siirtyä maantien toiselle puolelle ja raijata sinne itselleen uudet pellot, kunnes perhe sai sieltäkin hädän v. 1874. Heidät lähetettiin melkein tietömien taipaleiden takana olevan Rahkjärven rantaan, jossa Taubilan hovilla oli karjatalo. Siellä hovin karja kävi kesäisin laitumella.

HELGA MARJATTA RANTANEN
o.s. Kivikkola entinen Nännimäinen on itse elänyt Rahkjärvellä toukokuun alusta v. 1942 ja lähtenyt evakkoon 2-vuotiaana, ennen juhannusta v. 1944.

Nännimäisen sukutaulussa ovat Leena ja Heikki Nännimäinen lapsineen. Yläriivi vasemmalta oikealle: Matti, Varpu, (Anna-Liisa 1896-1898, hänestä ei kuvaa) Maikki, Yrjö ja Juho, alarivi: Helmi, Armas, Nestor, Anna-Liisa ja Onni.

Tiesitkö tämän Pyhäjärven vaakunasta?

Vaakunan kuviot on otettu Pyhäjärven kirkkoaholle 1936 pystytetystä lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkkin huijulla olevasta lyhdystä, jonka yläpuolella oli Karjalan vaakunakuvio. Idea on rovasti **Kaarle Viikan** ja heraldisessa muotoilussa avusti heraldikko, graafikko **Kaj Kajander**, 1989.

Vaakunan selitys: Punaisessa kentässä kultainen lipuke, jossa musta, kulmikas tylppäkärkinen ankkuriristi; ristin alin sakara muita pitempi. Lipukkeen yläpuolella kaksi irtonaista, toisiaan vastaan iskevää käsivartta, joista oikea pitelee miekkaa, vasen käyrää sapelia; kaikki hopeaa.

Leena ja Don Joy, keskellä Helga Marjatta.

Pakarisilta sukukirja

Sukuseuramme Pyhäjärven Pakariset on julkaissut kirjan sukumme värikkäistä vaiheista. **Vpl. Pyhäjärven Pakaristen tarinoita** on valmistunut pitkän ja vakaan harkinnan tuloksena. Toimittajana on tietokirjailija, maisteri **Pirjo Poutanen** (Marti Pakarisen tytär), taittajana sukuseuramme sihteeri, graafisen alan ammattilainen **Mari Pakarinen** (Reijo Pakarisen tytär).

Vpl. Pyhäjärven Pakaristen tarinoita julkaistiin sukuseuran kunniapuheenjohtajamme **Esko Pakarisen** 80-vuotisjuhlissa, Tammelassa 14.4.2018. Kirja kertoo omalla vivahteikkaalla tavallaan Pakarisen suvun vaiheista aina 1700-luvulta näihin päiviin. Kuka oli aatelisrouva **Helén Reher** ja **Göran Baggarin**? Entäpä miten Suomenlinnassa oleva Järisevän tykinputki liittyy Pakarisiin? Lue kirja ja tutustu Pakarisen suvun vauhdikkaaseen historiaan.

Kirjaa saatavissa sukuseuramme jäseniltä, tilaukset PJ O-P Järvinen p. 0400 505 990, edullinen omakustannushinta Karjalanheimon jälkeläisille.

Taipaleenjoki 200 vuotta -matka tarjosi tietoa ja Metsäpirtin pitäjäjuhlan Kannaksen keväässä

Sana Taipaleenjoki on syö-
pynyt suomalaisten mie-
leensä erityisesti talvisodan
ankarien taisteluiden joh-
dosta. Siitä ovat kirjoitta-
neet vaikuttavat runot niin
suomalainen runoilija **Yrjö
Jylhä** kuin venäläinen ru-
noilija **Jevgeni Dolma-
tovski**.

Taipaleenjoki on 11 ki-
lometriä pitkä Suvanto-
järvestä itään päin Laa-
tokkaan laskeva vuolas vir-
ta. Se syntyi kahden järven
välissä olevan harjanteen
murtumisen seurauksena
200 vuotta sitten touko-
kuussa 1818. Taipaleenjo-
ki on yksi harvoja maan-
tieteellisiä kohteita maail-
massa, jolla on tarkka syn-
tymäaika.

Alun perin Suvantojär-
ven vedet virtasivat pientä
puroa pitkin länteen päin
Vuokseen ja laskivat Kä-
kisalmessa Laatokkaan.
Suvantojärven pinta oli 10
metriä Laatokkaa kor-
keammalla ja järven erotti
Laatokasta 200 metriä le-
veä hiekkaharju.

Jo 1700-luvulla oli he-
rännnyt ajatus tuon kan-
naksen avaamisesta ja jär-
ven pinnan laskemisesta,
jotta jokavuotiset tulvat
saataisiin vähenemään ja
saataisiin lisää viljelysmaa-
ta. Jonkinlaisia kaivuutöitä
lienee tehtykin jo tuolloin.

Kesällä 1817 ja keväällä
1818 Metsäpirtin talonpo-
jat jatkoivat kaivamista sil-
lä seurauksella, että kevät-
tulvan aikaan tilanne ryös-
täytyi käsistä ja seuraukse-
na oli valtava luonnon-
mullistus. Yhden yön ai-
kana kannas murtui ja Su-
vannon vedet syöksyivät
suurella voimalla Laatok-
kaan vieden mukanaan
valtavat määrät maata,
puita ja rakennuksia, mm.
ainakin yksi tsasouna kel-
lui veden mukana Laatok-
alle. Suvantojärven pinta
laski käytännössä yhden
yön aikana seitsemän met-
riä ja sen yhteys Vuokseen
katosi.

Tapahtuman tarkasta
ajankohdasta on eri läh-
teissä erilaisia merkintöjä,
mutta toukokuun 20. päi-
vän tienoilla se tapahtui.
Aikalaiskertomusten mu-
kaan meteli oli valtava ja
järkytys suuri. Kaivamiseen
osallistuneet talonpojat pii-
leksivät rangaistusten pe-
lossa pitkän aikaa metsis-
sä. Vaikka myöhemmin ta-
pahtuma todettiin hyödyli-
seksi, tekijöitä ei saatu
selville.

Suvannon pinnan laskun
seurauksena saatiin noin
5000 hehtaaria suurim-
maksi osaksi hedelmällistä
viljelysmaata, josta Metsä-
pirtin ja Sakkolan alueen
maatalous hyötyi. Hedel-
mällisen mutakerroksen
alta kerättiin myös run-

saasti järvimalmia. Toisaal-
ta kiistat uusien maa-aluei-
den omistajuudesta aiheut-
tivat myös riitoja ja useita
oikeudenkäyntejä.

Vesistömuutosta täyden-
nettiin vuonna 1857, kun
kaivettiin Vuoksen ja Su-
vannon väliin jääneen Kivi-
niemen kannaksen läpi uusi
uoma, jota kautta Vuoksen
vedet alkoivat pääosin vir-
rata Suvantojärven ja Tai-
paleenjoen kautta Laatok-
kaan. Käkisalmen kautta
kulkee edelleen ”alkuperäi-
nen” Vuoksen lasku-uoma,
mutta sen kautta virtaa vain
pieni vesimäärä.

Metsäpirttiläiset järjestivät juhlan

Metsäpirtti Seura ry, muut
Metsäpirttijärjestöt ja Za-
porozhskojen kunta järjes-
tivät 200 vuoden takaisten
tapahtumien johdosta Za-
porozhskojessa 19.5.2018
juhlan ja samassa yhteydes-
sä pidettiin myös Metsä-
pirtin pitäjäjuhla.

Juhlatapahtumat alkoivat
klo 11 Taipaleenjoen Vas-
kelankoskella ja jatkuivat
kunniakäynnillä Metsäpir-
tin kirkkomaalla Muistojen
lehdossa ja Metsäpirtin Lah-
joitusmaatalonpoikien
muistomerkillä.

Pääjuhlassa, joka pidet-
tiin Zaporozhskojen kult-
tuuritalolla, tervetuloitavo-
tuksen esitti Metsäpirtti Seu-
ran puheenjohtaja **Kalevi
Hyytiä** ja Zaporozhskojen
kunnan tervehdyksen
esitti kunnanjohtaja **Anton
Podrezov**.

Juhlapuheen piti geolo-
gian professori **Matti
Saarnisto** aiheenaan Tai-
paleenjoki 200 vuotta. Ve-
näläinen historioitsija **Bo-
ris Shuiski** puhui aiheesta
Myrskyissä Taipaleenjoki.

Karjalan Liiton terveh-
dyksen esitti liiton puheen-
johtaja **Pertti Hakanen**.
Juuriltaan metsäpirttiläinen
laulaja **Raita Karpo** esiintyi
sekä Vaskelankoskella että
pääjuhlassa, jossa myös pai-
kalliset esiintyjät esittivät
tanssi- ja musiikkiohjelmaa.
Yhteislauluina laulettiin lau-
lut Valkoakaasiat ja Ystä-
vän laulu vuorolauluna suo-
meksi ja venäjäksi.

Suomesta osallistui juh-
lille useita bussiseurueita.
Meitä pyhäjärveläisiäkin oli
mukana muutamia Suvan-
non seudun pitäjäyhteisö-
jen yhteistyön merkeissä,
mm. Vpl. Pyhäjärvi-Sääti-
ön hallituksesta Pertti Ha-
kanen ja **Markku Pärssi-
nen** sekä säätiön asiamies.

KIRSTI NASKALI

Kunniavartiot Metsäpirtin Muistojen lehdossa.

Zaporozhskojen kunnanjohtaja Anton Podrezov puhuu Vaskelankoskella. Vasemmalla tulkkina toiminut Wladimir Kokko ja oikealla juhlatilaisuudet juontanut Helena Eeva-Korpela.

Lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkki Metsäpirtissä. Muistomerkki on Aarno Karimon suunnittelema, kuten Pyhäjärven Lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkkinäkin ja pystytetty 1936.

Kaatuneiden muistopäivän kukkaset

Taipaleenjoen 200-vuotisjuhlamatkan
yhteydessä **Pertti Hakanen** ja **Markku
Pärssinen** kävivät Kaatuneiden muis-
topäivän aattona laskemassa kukkakim-
pun Pyhäjärven sankarihauta-alueen
muistomerkille. Kuva: Pertti Hakanen.

Tampereen seudun Pyhäjärvikerho retkeili lähialueella tutustuen kotiseudun moniin antimiin

Tampereen seudun Vpl. Pyhäjärvikerhon retki Tampere – Ylöjärvi – Virrat – Ruovesi – Tampere tehtiin 19.5.2018.

Matkaamme luotsasivat oppaana **Juhani Viita** ja auton ohjaimissa **Ari Mattila**. Lähdimme Keskustorin Vanhalta Kirkolta Näsijärven rantaa myötäillen valtatielle 12.

Kouluajoilta jo muistamme, että Näsijärvi kuuluu Kokemäenjoen vesistöön. Siilinkari oikealla sai meidät muistelemaan Suomen sisävesien suurinta vesiliikenneonnettomuutta 7.9.1929, jolloin matkustajalaiva Kuru upposi ja 136 ihmistä hukkui Näsijärveen Siilinkarin edustalla.

Lielahden Vaitinarossa tie vaihtui numeroksi 65. Hetkessä olemmekin jo Ylöjärven puolella. Tien vasemmalle puolelle jää Suomen toiseksi suurin ravirata Teivo. Ylöjärvestä on Tampereen kyljessä kehittynyt vireä yrittäjyyskunta, puutarhakaupunkinakin tunnettu.

Käännyimme kohti Ylä-Pirkanmaata. Ylöjärveen liitettyä Kurussa on Tampereen seudun ammattiopetuksen TREDUN metsäalan oppilaitos, mutta siellä on myös merkittävää kiviteollisuutta. Poikesimme valtatieltä Parkkuussa mutkaiselle hiekkatielle, jonka päässä pysähdyimme tutustumaan Kivityöliike E. Väisänen Oy:n tuotantoon.

Päätuotteena Väisäsellä on hautakivet, joiden kivilaatu on tasaisen harmaa ja musta, sekä kirjava, tai sitten arvokas Pirkanmaan maakuntakivi; pallograniitti. Kuulimme myös, että Tampereen ”rotvallikivet” tulevat Kurusta. Näimme melko järeän terän, jolla sahataan kiveä. Myymälässä oli mitä erilaisimpia kivit tuotteita, koruista alkaen.

Palasimme takaisin valtatielle. Opas kertoi, miten **J. L. Runeberg** oli saanut tarinoita kirjaansa alueen Suomen sodan paikkakunnan veteraaneilta: **Carl Gustaf Polvianderilta**, joka osallistui Suomen sotaan Porin rykmentin lipunkantajana ja häntä pidetään mahdollisena esikuvana J. L. Runebergin Väinö Stoolin tarinoissa kertojana esiintyvälle väinö Stoolille. Toisena väinö Stoolin esikuvana on mainittu entinen aliupseeri ja väinö **Fredrik Adolf Pelander**, joka asui Ruoveden Ritoniemen talossa samoihin aikoihin.

Virtain Vaskivedellä pysähdyimme Rasintupaan munkkikahville. Paikka on

entinen talouskauppa. Muokaankin voi ostaa leipää, munkkeja ja ”Ammumeljä”. Kahvitauko virkisti oloa mukavasti. Matka jatkui ja kuulumme itsenäisyytemme alkuvaiheista ja Vaskivedellä käydyistä taisteista Suomen sisällissodasta. Ajoimme ohi Koronkylän, jossa on syntynyt pispalalaiskirjailija **Lauri Viidan Emil**-isä.

Pysähdyimme Härköskylässä Matias-kappelille. Vuonna 1983 parikymppinen **Matti Helimäki** (josta myöhemmin tuli pappi) ehdotti isälleen **Kostille**, että Puskalan kodin pihakoivikkoon pitäisi rakentaa kappeli. Matias-kappelin avajaisia vietettiin kesäkuussa 2009. Kirkko on kunnianosoitus suomalaiselle käsityötaidolle ja virtolaiselle talkoohengelle.

Matias-kappeliyhdistys perustettiin vuoden 2007 lopulla. Yhdistys toimii lahjoitus- ja avustusvaroin eikä se tavoittele toiminnastaan voittoa. Matias-kappelin on tarkoitus toimia myös ulkopuolisten käytössä olevana kokoontumistilana. Kappelin alttaritauluna on iso ikkuna, josta on näkymä koivikkoon ja sen takana olevalla Härkösenlähelle. Hiljennyimme hetkeksi penkeille kuulemaan oppaan kertomaa kappelin historiaa ja lauloimme Suvivirren.

Seuraava kohteemme oli Helmien talo vanhalla Herraskoululla valtatie 66:n varrella Virtain Herraskylässä. Kyseessä on Suomen suurin korutarvikkeiden erikoisliike. Hyllyjä kiertäessä sen kyllä voikin uskoa.

Jatkoimme matkaa ohi I maailmansodanaikaisen kenttälainoitusalueen Marttisen saarelle ja lounaalle Perinnekyllään. Matka jatkui maittavan lounaan jälkeen Mikontaloon, jossa jouduimmekin entisaikaisille, totisen paikan kinkereille. Ohjelma kyllä keventyi ja laulettiin Kuppari Ullat ja Suutarin emännän kehtolaulu.

Yhdessä huoneessa oli Karjalan evakoista kertova näyttely. Perinnekyllän muihin nähtävyyksiin tutustuttiin vain pihasta käsin. Katse osui tuulimyllyn, joka on ns. harakkamylly ja se on rakennettu vuonna 1828. Aikoinaan mylly on sijainnut Kurjenkylän Iso-niemen tilalla. Perinnekyllään historialliset rakennukset on 1980-luvulla tuotu Virtain eri kylistä.

Ajettiin kaupungin keskustaan ja käytiin satamassa, jonne Tampereen Mustastalohdesta Runoilijantie-nä tunnettua vesireittiä liikennöi S/S Tarjanne. Alus on vuonna 1908 rakennet-

Virroilla Härköskylän Matias-kappelista aukeaa kaunis maisema.

tu höyrylaivalegenda, joka on Suomen – ellei koko maailman – ainoa reittiliikenteessä yhä kulkeva matkustajahöyrylaiva. Tarjanne tulee Virroille taas kesäkuusta alkaen tiistaisin ja torstaisin ja palaa Tampereelle seuraavana päivänä.

Matkamme jatkui Killinkoskelle, jonne Virtain kaupunki on Killinkosken kyläyhdistyksen kanssa kehittänyt vanhoista tehdastiloista mielenkiintoisen ja monipuolisen – yhden Suomen suosituimmista matkailukohteista, jossa on Kulttuurimatkailukeskus Wanha Tehdas. Sen suunnitteli vuonna 1908 Suomen tuotteliain kirkkoarkkitehti, Alavudella syntynyt **Josef Stenbäck**.

Vuonna 1928 valmistunut Killinkosken kirkko on yksi hänen tuotannossaan harvinaisista kuudesta puukirkosta, joista Pirkanmaalla on toinenkin; Keikyän kirkko Sastamalassa.

Wanhan tehtaan kohteet ovat: Into-keskus, jossa on **I. K. Inhan** elämäntyötä, Nauhateollisuusmuseo, ”Kamerataivas” – Suomen kameramuseo, Kuvittaja **Marjaliisa Pitkärannan** muistoateljee, Kylämuseo: Killin parturi-kampaamo, Nostalgiset lelut, Kirpputorihalli ja Killin kirjakirppu, Valokuvaamo Tenhola, Vanhojen opetustarvikkeiden kokoelma, Wanhan tehtaan kuppila ja VPK:n Wanhan palokaluston näyttely. Kaikki tämä löytyy sa-

man katon alta, vanhoista tehdassaleista, portaita nostu- ja laskeutuen.

Suomalainen nauhateollisuus sai alkunsa Killinkoskella, kun oululainen vuorinsinööri **P. G. Holm** perusti yhdessä kolholaisen **Matias Bonnin** kanssa Virtain Kehruu- ja Kutomotehtaan 1886 Killinkoskelle. P. G. Holm päätti laajentaa toimintaa 12 vuotta myöhemmin ja perusti nauhatehtaan 1898. Kaksi vuotta myöhemmin yritys muutettiin osakeyhtiöksi ja syntyi Ab P. G. Holm Oy (myöh. Inka Oy).

Inka-olkaimet ovat tuttu tuote, mutta niiden lisäksi tehtaassa valmistetaan kudottuja ja punottuja nauha- ja nyörituotteita teollisiin tarpeisiin useille eri toimialoille. Tuotteita on myynnissä Nauhala Oy:n tehtaanmyymälässä. Virroilla on runsaasti muoviteollisuutta ja se tunnetaan Suomen virallisena juhannuskaupunkina.

Matka jatkui Ruovedelle. Tien varrelle jää vuonna 1982 on perustettu Helvetinjärven kansallispuisto, joka on Länsi-Suomen jylhimpiä erämaa- ja metsäalueita. Alueella sijaitseva Helvetinkolu on 38 metriä syvä ja 40 metriä pitkä, 2-2,5 metriä leveä kalliohalkeama järven kaakkoispäässä.

Entisiä viljamakasiineja oli matkamme varrella mm. Ruovedellä ja opas kertoi näiden makasiinien

Aila Kuhlman sai lukutehtävän.

tarpeellisuudesta. Vv. 1755-1756 pidetyillä valtiopäivillä säädettiin, että jokaiseen seurakuntaan oli perustettava makasiini, johon oli talletettava viljaa hyvinä satovuosina ja josta sai tarvittaessa lainata siemenviljaa. Laina oli maksettava takaisin korolla lisättynä. Makasiini toimi näin eräänlaisena pankkina. Näitä puusta, tiilestä tai kivistä rakennettuja makasiineja on nykyisin käytössä mm. museorakennuksina.

Ruovetta ovat tehneet tunnetuksi kuvataiteilijat, joiden ketju ulottuu katkeamattomana nykypäivään asti. Ruovedeltä ammensivat inspiraatiota muun muassa **Akseli Gallen-Kallela** ja **Hugo Simberg**, mutta myös säveltäjät, esimerkiksi **Jean Sibelius** ja **Oskar Merikanto**, ovat löytäneet innoitusta ja työrauhaa Ruoveden luonnosta.

Ruovedellä Muroleen kanavan ympäristössä kuvattiin **F. E. Sillanpään** romaaniin perustuva, **Matti Kassilan** ohjaama Elokuu-elokuva. Ruovesi valittiin vuonna 1957 Yleisradion järjestämässä kilpailussa Suomen kauneimmaksi kirkonkyläksi. Pääkadun varrella on yhä Vinhan Kirjakauppa, jota on pitänyt sama suku vuodesta 1903.

Ruovesi vaihtui sitten Tampereeksi ja auton ikkunasta ihailimme graniittista Aunessilta. Se on entisen

Teiskon alueella Kämmentien kaupunginosassa, vuosina 1898-1899 rakennettu yksiaukkoinen holvisilta. Sillan on suunnitellut arkkitehti **Georg Schreck**.

Viimeiseksi tutustuimme Teiskon Viinitilaan. Oma tuotantona on monia eri viinilajeja. Suosittuja tapahtumia ovat olleet viinipuuviit (viininmaistajaiset), perhejuhlat ja lauluillat. Lisäksi sieltä voidaan järjestää tilaisuuksiin ruoka- ja juomatarjoilu.

Matka jatkui ja tässä vaiheessa lauloimme Karjalaisten laulun sekä Pirkanmaan maakuntalaulun Kesäpäivä Kangasalla.

Puiden latvojen yli näkyi yksi Tampereen korkeista rakennuksista – Tammervoiman Tarastenjärven jätepolttolaitos, joka otettiin tuotantokäyttöön vuoden 2016 alussa. Laitoksessa hyödynnetään Pirkanmaalta ja Jyväskylästä kerättyä sekajätettä, josta se tuottaa noin 100 GWh sähköä ja 300 GWh lämpöä. Tammervoiman omistavat Tampereen Sähkölaitos ja Pirkanmaan Jätehuolto.

Kierroksemme oli päätymässä, Näsienneula näkyi jo Näsijärven takana horisontissa. Valtatielle 12 tullessamme oli aika kiittää Ari-kuskia, Juhani-opasta ja kaikkia matkassa mukana olleita onnistuneesta kotiseutupäivästä!

PIRJO KIALA

Tammisaaren 100-vuotismuistotapahtuman viesti: Rauha ja oikeuden toteutuminen viitoittavat tietä anteeksiantoon

Tie Tammisaaren 100-vuotismuistotapahtuma graniittisen Punavankimuistomerkin äärellä nykyisen Dragsvikin kasarmialueen tuntumassa, lähellä Tammisaaren keskustaa, kokosi 9.6.2018 paikalle tilaisuuden järjestäjien arvion mukaan noin 3500 osallistujaa.

Heidän joukossaan oli vankileirillä ja pakkotyölaitoksessa menehtyneiden omaisia sekä mm. presidentti **Tarja Halonen**, tohtori **Pentti Arajärvi**, rouva **Tellervo Koivisto** ja muistopuheen pitänyt arkkkipispa emeritus **Kari Mäkinen**. Kukkalaiteiden laskuun osallistui mm. SDP:n puheenjohtaja, kansanedustaja **Antti Rinne**, Vasemmistoliiton puheenjohtaja kansanedustaja **Li Andersson** ja ammattiliittojen sekä muiden järjestöjen johtajia.

Muistomerkin luota siirryttiin nauttimaan soppatykeistä tarjottua hernesoppaa ja Dragsvikin varuskunnan tiloissa pidettyyn muistoseminaariin, jonne mahtui mukaan 700 ennalta ilmoittautunutta. Varuskunta tarjosi munkkikahvit osallistujille.

Muistotilaisuus järjestettiin paikalla, missä tapahtui yksi sisällissodan ja yksi koko maamme historian surullisimmista ja laajamittaisimmista katastrofeista. Vankileiri perustettiin sisällissodan päätyttyä toukokuussa 1918 ja muuttui pakkotyölaitokseksi syyskuussa. Suurimmillaan leiri oli juhannuksen alusviikolla 1918, jolloin vankeja oli kaikkiaan 8597. Näikään, janoon, sairauksiin ja toivottomuuteen menehtyi näissä järkyttävissä olosuhteissa muutamassa kuukaudessa yli 3000 vankia, kaikki miehiä. Kuolleisuus Tammisaaren punavankileirillä oli vankimäärään nähden korkea, 33 prosenttia.

Muistomerkki sijaitsee Dragsvikin varuskunnan vierisellä mäntykankaalla, paikalla johon punavankileirillä kuolleet haudattiin kolmeen rivihautaan. Muistokivi, myöhemmin Punavankimuistomerkki, pystytettiin vasta 1951.

Historian hiljaisuuteen unohtunut sivulause, mutta ihmisiä kuin me Muistopuheessaan Punavankimuistomerkillä arkkkipispa emeritus **Kari Mäkinen** puhui mm. siitä, miten vankileirille suljetut suljettiin kokonaan yhteiskunnan ulkopuolelle. Niissä olosuhteissa, mielival-

taisen väkivallan ja arkisen selviytymistaistelun oloissa, elämä oli vain vaivoin ihmisen elämää. Sitten nälkä, taudit tai teloitukset veivät heiltä senkin. He jäivät pitkäksi aikaa nimettöminä yhteisen historian ulkopuolelle. Niin kaikki ihmiselle kuuluva arvo ja arvokkuus otettiin heiltä pois. Heistä tuli historian hiljaisuuteen unohtunut sivulause, ei enää ihmisiä, puhuja totesi.

– Eri tahoilla ja eri aikoina on kerrottu kertomuksia, jotka sopivat kulloiseenkin aikaan ja tarkoitukseen. Vasta vähitellen ja vähä vähältä eri kertomuksille on tullut tilaa ja oikeutusta. Nyt, kun kyseessä on kolmas ja neljäs sukupolvi, on halu päästä kerrottujen ja vaiettujen kertomusten taakse, enemmän ymmärtämään kuin suojaamaan omaa kertomusta.

– Syvintä, mikä meitä yhdistää, on yhteinen avuttomuus elämän kauhistuttavan traagisuuden edessä. Että näin voi tapahtua, että ihmisyyden voi murentua, että se eetos, minkä varaan yhteistä elämää rakennetaan, voi pettää. Että toiset ihmiset, toisten elämä ja muistot, voidaan viskata yhteiskunnan, historian ja ihmisyhteyden ulkopuolelle. Emekä me tässä tänään ole sen parempia tai moraalisesti vahvempia kuin ihmiset sata vuotta sitten. Me vain elämme vakaammasa ja vauraammassa yhteiskunnassa. Tämä muistomerkki ja tämä muistotapahtuma säilyttävät tajua siitä, miten hauras asia yhteisessä elämässä on jokaisen ihmisen luovuttamaton arvo ja arvokkuus. Se ei ole koskaan itsestään selvää. Siitä ja ihmisten oikeudenmukaisesta kohtelusta on pidettävä kiinni lujasti ja määrätietoisesti, hellittämättä, painotti **Mäkinen**.

Riihimäen Työväenyhdistyksen Soittokunta ja helsinkiläinen Koiton Laulu esittivät tilaisuudessa arvokashenkistä musiikkia, mm. virren sekä kantaesityksenä kuullun säveltäjä **Tomas Takolanderilta** tilatun, Tammisaaren punavankileiristä teemansa saaneen laajan kuoroteoksen **Tie**.

Kunnes voi tuntea armoa

Muistotapahtuma Punavankimuistomerkillä jatkui seminaarissa. Siellä puhuivat muistomerkin Hoito-yhdistyksen puheenjohtaja, kansanedustaja **Maarit Feldt-Ranta**, kirjailija **Sirpa Kähkönen**, tammisaarelainen lukion historian leh-

tori, historioitsija ja kirjailija **Sture Lindholm**, kapteeniluutnantti ja kirjailija **Timo Laurila** ja oikeushammaslääkäri **Helena Ranta** aiheinaan sisällissota ja Dragsvikin leirihelvetti. Huhtikuussa ilmestyi Punavankimuistomerkin Hoito-yhdistyksen kirjailija **Sirpa Kähkösen** tilaama teos ”Hugo 1918”. Dokumentaarinen teos kertoo yhden Tammisaaren punavangin, **Hugo Enbomin** tarinan.

Seminaarissa puhunut kirjailija **Kähkönen** kertoi kyselleensä itseltään teosta kirjoittaessaan, mitä mieltä on muistaa, kun se sattuu; mitä syytä on kerrata vanhoja, vaikeita tapahtumia.

– Vastaukseni muovautui työn myötä yhä selkeämmäksi: on muistettava, on käytävä läpi asioita siihen hetkeen saakka, että voi tuntea armoa. Armon käsite liittyy keskeisesti siihen, miten suhtaudumme virheisiin. Armottomuus ja ankaruus ovat usein kovien kokemusten tuotetta. Menetykset ja vääryydet tekevät ihmisestä kovan, jollei ympäristössä ole armoa tarjolla; jos vain vaaditaan eikä lohduteta, jos nykyhetki ja tulevaisuus näyttävät vaihtoehtottomina, totesi **Sirpa Kähkönen**, ja jatkoi:

– Menneisyyden tuntemus auttaa meitä käsittämään, ettei sodan kaltaiselle katastrofille ole koskaan yhtä aloittajaa eikä yhtä selittävää tekijää. Onneksi tänä sisällissodan muistovuonna julkinen keskustelu on ollut maltillista ja sovinnollista. Olemme oppineet menneistä virheistä, niin haluan uskoa, kirjailija vakuutti.

Teos ”Hugo 1918” on asetettu ehdokkaaksi saamaan Tietofinlandian. Omasta henkilökohtaisesta suhteestaan Tammisaaren **Sirpa Kähkönen** kertoi:

– Tammisaaren pakkotyölaitos, johon 1930-luvun poliittiset vangit kerättiin, toimi täsmälleen samassa paikassa, jossa pahamaineinen punavankileiri toimi vuonna 1918. Pakkotyölaitoksesta muodostui koston ja vihan hautomo. Siinä paikassa vietti merkittävän osan miesvuosistaan myös isoisäni **Lauri Tuomainen**.

Tärkeämpää kuin se, mitä muistamme, on se, mitä emme saa unohtaa Oikeushammaslääkäri **Helena Ranta** totesi keskeisenä viestinään: On sanottu, että se, mitä muistamme, on sekoitus unohtamisesta ja toisten ihmisten kerto-

Muistotapahtumaan osallistuneiden 3500 henkilön joukossa olivat myös kansanedustajat **Antti Rinne** ja **Maarit Feldt-Ranta** (Rinteen ja Halosen välissä), presidentti **Tarja Halonen**, oikeustieteen tohtori **Pentti Arajärvi**, oikeushammaslääkäri **Helena Ranta** ja **Antti Rinteen** puoliso **Heta Ravolainen-Rinne**. Kuvat: **Kaarina Pärssinen**.

musten muokkaamista kuvista. Ja siksi tärkeintä ei ole se, mitä muistamme, vaan se, mitä emme saa unohtaa.

– Useat tutkijat ovat päättäneet arvion, että 1900-luvun aikana yli 220 000 000 ihmistä menetti henkensä sodissa, maiden sisäisissä aseellisissa konflikteissa, puhdistuksissa ja erityyppisen rakenteellisen väkivallan seurauksena. Suomen sisällissota 1918 on traaginen esimerkki tilanteesta, jossa veli kääntyy veljeään, sisar sartaan, ihminen toista ihmistä vastaan; tilanteesta, jossa käännytään väkivallan tielle; tielle, jolta paluuta ei ole.

Helena Ranta totesi kuuluvansa ikäpolveen, jonka kouluopetuksessa vuodesta 1918 vaiettiin lähes kokonaan.

– Pitkä hiljaisuus alkoi murtua vasta toisen maailmasodan jälkeen. **Seppo Hentilä** kirjoittaa äskettäin julkaistussa teoksessaan *Pitkät varjot: Muistamisen historia ja politiikka: Talvisodan yksimielisyydestä koko kansan yhteisenä positiivisena kokemusena tuli eräänlainen pimennys-verho, joka voitiin tarvittaessa vetää sisällissodan katkerimpien muistojen eteen*.

– On hyvin vaikeaa mutata samalla tärkeää ja välttämätöntä avata hiljaisuuden verhot. Tammisaaren joukkohauta on yli 3000 nimeltä tunnetun suomalaisen viimeinen leposija.

Työssään konfliktialueilla eri puolilla maailmaa **Helena Ranta** kertoo kohdanneensa universaalin toiveen. Ihmisillä, jotka ovat menettäneet läheisensä, on toive saada haudata rakkaan-

sa hautaan, joka kantaa hänen omaa, oikeaa nimeään, uskontonsa ja yhteisönsä traditioiden mukaisesti. Omailla on oikeus saada tietää, mitä heidän rakkaalleen on tapahtunut. Tieto auttaa jälkeensäjääneitä sulkemaan oven menneisyyteen, suuntaamaan katseensa tulevaisuuteen ja jälleenrakentamaan omaa sortunutta ja eri tavoin vammautunutta yhteisöään. Tieto ja historiallinen tutkimus voivat auttaa myös löytämään tien sovintoon, anteeksiantoon ja kestäväan rauhaan. Rauha on synnyttävä siellä, missä kosto ja väkivalta ovat syntyneet ja missä niiden on annettu kasvaa ja vahvistua. Rauha ja oikeuden toteutuminen viitoittavat tietä anteeksiantoon.

Seminaarin luennoitsijoina **Sture Lindholm** kysyi: Miksi tästä paikasta tuli Suomen historian kauhupaikka?

– Voimme todeta, että kaikkein suurin erehdys oli päätös pitää kaikki punaisen kapinan osanottajat tukintavankeudessa siihen saakka, kunnes viranomaiset olivat ehtineet selvittää, mihin joka ikinen mies tai nainen mahdollisesti oli syyllistynyt sodan aikana.

Tammisaaren leirin vangit olivat kolmea eri tyyppiä.

– Oli paikallisia punaisia, jotka olivat jääneet kiinni saksalaisten tulon jälkeen tai sellaisia, jotka oli lähetetty tultuaan pidätetyksi kotipaikkakunnalla toukokuussa. He olivat suhtkoht hyvässä ruumiillisessa kunnossa. Sitten oli sotavankeja; punaisia, jotka joutuivat sotavangeiksi **Kymin laaksos-**

sa tai **Karjalassa** viimeisten taistelujen aikana. Mutta Tammisaaren kohtaloksi muodostui Pohjanmaalta tulleet vangit. Heidän joukossaan oli 800 toisintokumeista, sairasta vankia. Tauti levisi muihin vankihin ja oli suurin syy siihen, että Tammisaaren leirin kuolinluvut olivat toista luokkaa kuin muiden leirien.

Kapteeniluutnantti ja kirjailija **Timo Laurila** kertoi Dragsvikin historiasta, miten varuskunnan muuttaminen vankileiriksi ja uudelleen varuskunnaksi on koettu paikkakunnalla. Dragsvikissä nykyisin toimivalla Uudenmaan prikaatilla on **Laurilan** mukaan selkeät tehtävät rannikkojalkaväkeä kouluttavana joukko-osastona ja vakiintunut paikka suomenruotsalaisessa yhteisössä, mutta myös samanaikaisesti merivoimissa ja puolustusvoimissa koko Suomea ja sen asukkaita varten olemassa olevana organisaationa. Uudenmaan prikaatin liittämisestä merivoimiin tulee 1. heinäkuuta 2018 kuluneeksi 20 vuotta.

Muistotapahtuman päätteeksi oikeushammaslääkäri **Helena Rannalle** ojennettiin Kansan Sivistysrahaston säätiön myöntämä Tammisaari 1918 -mitali. Se on säätiön arvokkain kunnianosoitus, jonka ovat aiemmin saaneet vain neljä henkilöä: presidentti **Mauno Koivisto**, presidentti **Tarja Halonen**, taiteilija **Reijo Frank** ja diplomaatti **Tapani Brotherus**. Mitali luovutetaan erityisenä tunnustuksena ihmisoikeus- ja solidaarisuustyössä ansioituneelle henkilölle. Peruste-

Tammisaaren Punavankimuistomerkin edusta täyttyi sekä virallisten tahojen, yhdistysten että punavankien omaisten laskemista kukkalaitteista 100-vuotismuistotapahtumassa 9.6.2018.

Arkkipiispa Kari Mäkinen piti muistopuheen Tie Tammisaareen -tapahtumassa.

Kirjailija Sirpa Kähkönen puhui muistotapahtumassa henkilökohtaisesta suhteestaan omaisena Tammisaaren punavankileiriin ja tapahtuman edellä ilmestyneen kirjansa Hugo 1918 kirjoittamisprosessista.

Oikeushammaslääkäri Helena Ranta käsitteli seminaarissa pitämässään puheenvuorossa kokemuksiaan vainajien tunnistamisesta työssään eri puolilla maailmaa.

luina mitalin myöntämiselle juuri Helena Rannalle todettiin seuraavaa: Ranta on tunnistanut Estonian onnettomuuden uhreja ja tutkinut Kosovon tapahtumia EU:n toimeksiantonosta. Hän oli mukana Kaakkois-Aasian tsunamin selvitystyössä sekä varmistamassa Tsetsenian uhrien

viimeisen leposijan. Ranta oli myös todistajana vuonna 2003 Slobovan Milosevicin oikeudenkäynnissä. Suomessa hän on toiminut mm. Lappeenrannan Huhiniemen joukkohautojen vainajien tutkimuksissa.

KAARINA
PÄRSSINEN

Kizhin puuarkkitehtuuri -näyttely kutsuu Karjalatalolle Suomalaiset ja venäläiset asiantuntijat oppivat toisiltaan

Hän, joka on ulottanut karjalaiseen kulttuuriin tutustumismatkinsa Ääniselle ja Vienaan saakka, lienee käynyt Äänisellä sijaitsevalle Kizhin museosaarella. Leningradista lähteneet 5-päiväiset risteilyt Laatokalle ja Ääniselle aloitettiin 1988 ja risteilyn saavuttua Petroskoihin sieltä pääsi päiväksi käymään Kizhille. Tällaisen unohtumattoman matkan sain tehdä juhanuksen aikaan 1989.

Nyt tämän yhdeksi Unescon maailmanperintökohdeeksi nimetyn Kizhin näkymät avautuvat nähtävämme Karjalatalolla heinäkuun loppuun saakka esillä olevassa Kizhin puuarkkitehtuuri -näyttelyssä. Sen toteuttavat monivuotisen yhteistyön tuloksena Karjalan Liitto ja Kizhin ulkomuseo. Näyttelyä on tukenut mm. Venäjän federaation kulttuuriministeriö. Karjalataloa varten koottu harvinaislaatuinen näyttely saattaa Suomen jälkeä matkata seuraavaksi Italiaan.

Touko-kesäkuulla oli restauroinnin käytännön toteuttajilla, asiantuntijoilla ja muilla aihepiiristä kiinnostuneilla mahdollista osallistua myös perinteistä puurakentamista käsittelevään kahteen kansainväliseen seminaariin. Niissä luennoitsijoina toimi asiantuntijoita Kizhiltä ja Suomesta, mm. Museovirastosta, Seurasäärestä Vanhasta Raumasta.

Kizhin saaren pogostalla kohoo kahden kirkon – Kristuksen kirkastuksen kirkko ja Jumalansynnyttäjän suojeluksen kirkko – ja kellotornin ryhmä, jotka esittäytyvät tätä Kizhin puuarkkitehtuuri -näyttelyä varten rakennettuina pienoismalleina mittakaavassa 1:20.

Samoin voimme tutustua Venäjän vanhimpiin luokituvan Lazaruksen kuoleista herättämisen kirkon pienoismalliin. Näyttelyvieraillo on mahdollisuus katsoa myös videoita Kizhin saaresta. Nykyistä restaurointityötä esitellään infotauluin, valokuvien, piirustusten ja restauroinnin työkaluin. Esillä on myös Kizhin saaren ja sen ympäristön kirkkojen historiaa kuvaavia suomalaisen tutkijan **Lars Petterssonin** aineiston – piirustusten, piirrostien ja valokuvien – kopioita.

Kizhin ulkomuseo-museo saarella ja lähitienoilla

Kizhin saaren arkkitehtuurin kokonaisuus valmistui 180 vuoden kuluessa. Kesäkirkoksi rakennettu, mäntyhirsistä salvottu, Kristuksen kirkastuksen kirkko valmistui 1714 nykyiselle paikalleen Kizhin saarelle. Kirkon 22 sipulinmuotoista kupolia on päällystetty hopeaiselta hohtavilla haapapapaanilla. Seminaarissa kerrottiin laajan, kerroskerrokselta etenevän restauroinnin, mukaan luettuna ikonostaasi, valmistuvan 2020.

Toinen pogostan kirkkoista, Jumalansynnyttäjän suojeluksen kirkko, rakennettiin kesäkirkkoa aikaisemmin 1600-luvun lopulla, ja sen nykyinen ulkomuoto on vuodelta 1764. Palvelukset Jumalansynnyttäjän suojeluksen kirkossa keskeytyivät 1937 ja aloitettiin uudelleen lähes 60 vuoden tauon jälkeen 1990-luvulla.

Kizhin ulkomuseon suojelualueeseen, mikä on yli 10.000 hehtaaria laaja, kuuluu Kizhin saari lähisaariineen ja osa mannerrannikkokoa. Puuarkkitehtuurin muistomerkkien ja etnologisten museokokoelmien lisäksi ulkomuseoon kuuluu muutama kylä, arkeologisia muistomerkkejä ja ainutlaatuisia luonninkohteita.

Puurakentamisesta Suomessa ja Museoviraston toiminnasta

Seminaareissa Kizhin ulkomuseon toimintaa ja perinteistä puurakentamista Venäjällä esiteltiin laajasti. Suomesta pääsi perusteellisemmin esille Unescon maailmanperintökohde Vanha Rauma, josta kertoi restaurointiarkkitehti **Henri Raitio** laajan kuvaaineiston kera.

Seminaarin osanottajat vierailivat kokonaan päivän ajan tutustumassa Seurasaaressa. Puisten historiallisten rakennusten restaurointisuunnittelusta Suomessa kuultiin arkkitehti **Pekka Saatsin** kertomana. Erikoisasiantuntija **Harri Metsälä** kertoi Museoviraston toiminnasta ja Korjausohjeistosta.

Museoviraston tavoitteena on vahvistaa kulttuuriperinnön omaksi kokemista ja osallistumisen mahdollisuuksia. Kulttuuriperintöä pyritään pitämään elinvoimaisena ja edistetään sen

Pienoismalli 1:20 paanukattoisesta kupolista.

Arkkitehti Pekka Saatsi restaurointisuunnitteluun erikoistuneesta yrityksestä, erikoisasiantuntija Hannu Metsälä Museovirastosta ja tutkija Hannele Kuitunen Pirkanmaan Maakuntamuseosta kertoivat alustuksissaan puisten historiallisesti merkittävien rakennusten korjauksesta ja suunnittelusta Suomessa.

saavutettavuutta. Kohteina ovat vanhat rakennukset, maailmanperintökohteet, muinaisjäännökset sekä kulttuuriympäristöt ja kulttuurimaiseman rakennetut elementit. Museoviraston työn taustalla on viranomaisroolissa suojeltujen ja strategisten kohteiden restauroinnin ohjauksessa ja valvonnassa.

Museovirasto on jul-

kaissut vuosina 2000 – 2011 yhteensä 25 ”kortin” Rakennuskortiston, joka on saatavana maksuttomana pdf-tiedostona. Kortiston ajantasaistaminen ja täydentäminen alkamassa, tulossa on mm. painovoimaisen ilmanvaihdon korjauskortti

KAARINA
PÄRSSINEN

Kizhin puuarkkitehtuuri -näyttely on avoinna 31.7.2018 saakka arkisin seuraavasti: ma-ti, to-pe klo 11-18 sekä ke klo 12-20. Pääsymaksu 10 euroa. Karjala-kortilla, opiskelija-kortilla, Museokortilla ja alle 18-vuotiaat ilmaiseksi. Lisätiedot: karjalatalo@karjalanliitto.fi, p. +358 44 735 8299.

Kyläkierrros, osa III

Lahnavalkama, Rotjanlahti ja Kelja

Lahnavalkaman kylä

Jatkan viime syksynä alkannutta kyläkierrrosta Pyhäjärven pohjoisrannan kylillä.

Lahnavalkaman kylä oli ollut kauan asuttuna, myös ennen Ruotsinvaltaa, joka alkoi 1500-luvun lopulla. Ensimmäisen kerran ruotsalaisten veroluettelossa kylä eritellään vuonna 1613, jolloin mainitaan neljä tilallista: Antti **Varis**, Sven **Haikonen**, Petter **Rampa** ja Martti **Kuronen**. Näistä suvuista piisimpään kylässä olivat Haikoset, 1690-luvulle asti. Ramman suku poistui Pattoisiin 1740-luvulla, mutta palasi 1700-luvun jälkipuoliskolla.

Lyhytaikaisia asukkaita 1600-luvun puolivälissä olivat Lauri **Kilpiä**, Tuomas **Mälkiä** sekä Christer **Lorpat** ja vuosisadan loppupuolella olivat uutena tulleet Abram ja Simo **Pöysti**, Heikki **Kuparinen**, Matti **Pikko**, Mikko, Antti ja Simo **Lämsä**, Mikko ja Johan **Hännikäinen** ja Heikki **Möller**.

Vuoden 1712 venäläisten väliaikaishallinnon laatimassa veroluettelossa mainitaan seitsemän tilaa:

- Jurja Juganov (Jöran Juhon **Pöysti**) 70, hänellä vaimo Varpa Vangasova 40 ja poika Geika (Heikki) 15 ja naimaton tytär Katerina 16
- Jugan Ganikov 40 (Johan **Hännikäinen**), hänellä vaimo Marja Laskieva 40 ja kaksi naimatonta tytärtä Enna 10 ja Varpa 1
- Jurja Juganov (Jöran Juhon) 25, leski hänellä poika, 2
- Mattij Mushkanov (Matti **Musakka**) 30, hänellä vaimo Marja Jureva 30 ja naimaton tytär Anni ½, Matilla myös otollapsi Pentei Jurev (Bengt Jöranin) 60
- Andrus Simov 50 (Antti Simon **Pöysti**), hänellä vaimo Marja Perteleva 30 ja poika Jugan 1, hänellä myös leski (?) Marja Martieva 45
- Pentei Juganov 40 (Bengt Juhon **Tihveräinen**), hänellä vaimo Anni Kudieva 45 ja myös naimaton tyttö Kerta 2
- Jakka Geikiev (Jaakko Heikin) 40, vaimo Karina Jurjeva 30, naimaton tytär Marja ½

Viljelyksessä keskinkertainen maata 50 desjatiinaa, kesäannolla 70,5 desjatiinaa, kasvavaa metsää 76,5 desjatiinaa, kaikkiaan 133,5 desjatiinaa, mutta hyvää maata lisäksi 71 tsetverttiä pellossa ja kaksi muuta vuoroviljelysää. Heinäniittyä Pyhäjärven rannalla ja peltojen takana

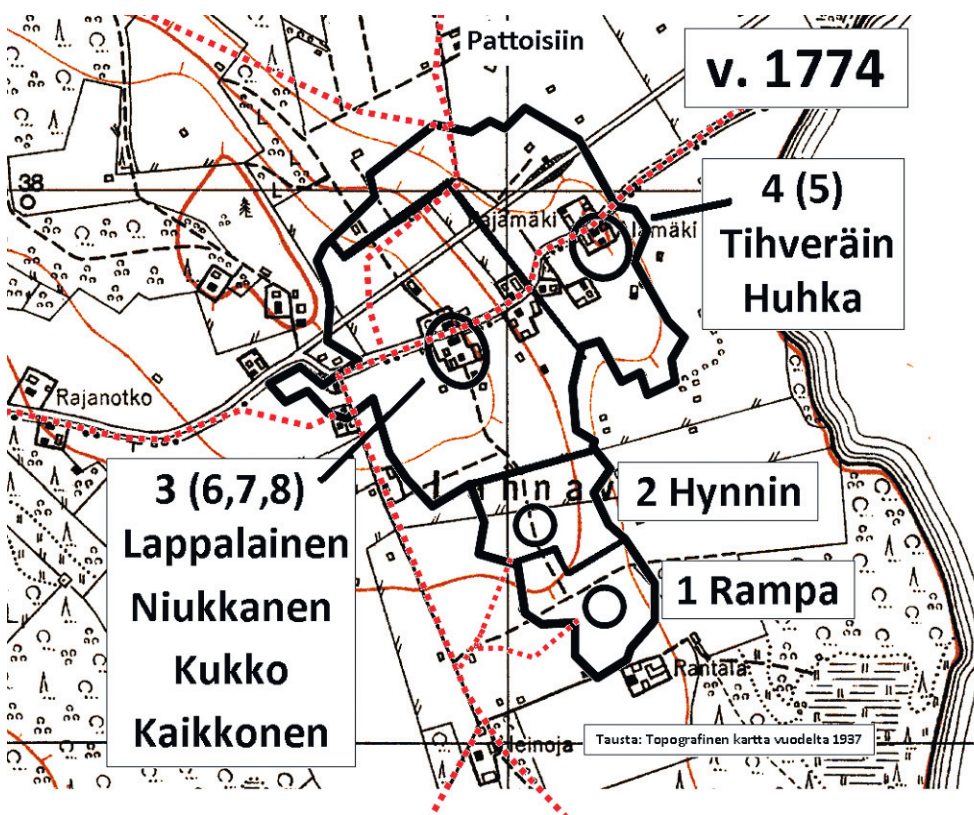
25 desjatiinaa. Tämän kylän lähistöllä on mahdollista asuttaa 11 talonpojan tilaa.

Vuonna 1727 tilallisina olivat Antti Simon ja Jöran Juhon **Pöysti** (+ asukkaina Karl **Pirhonen** ja Johan **Savolainen**), Johan Juhon **Hännikäinen**, Olli Petterin **Suikkanen**, Christer Jöranin **Kukko** ja Bengt Matin **Nahkuri**, Jöran Laurin **Kaikkonen**, Jöran Martin **Huuhka** ja Bengt Juhon **Tihveräinen** (+ asukkaina Simo **Sairanen**, Mikko **Sarnin** ja Jaakko **Ijäs**). Entinen Antti Ijäsens tila oli autioina. Vuonna 1727 kyläläiset kylvivät peltoon 17 tynnyrillistä ja kaskeen 3 tynnyrillistä.

Hännikäiset ja Suikkaset poistuivat kylästä v. 1736, Nahkurit v. 1742 ja Pöystit v. 1744. Uusina asukkaina Lahnavalkamaan tulivat Simo **Hynninen** (1734), Johan **Niukkanen** (1737), Johan **Lappalainen** (1737), Johan **Iliäinen** (1742), Jonas **Leskinen** (1744) ja Pahl **Rampa** (1770), jonka yhtiömiehenä oli Johan **Huppunen**.

Vuoden 1774 talojen sijainti ja pellot näkyvät oheisessa kartassa. 1800-luvulla asukkaita vaihtui runsaasti ja 1860-luvun nälkävuosien aikana kylä tyhjentyi lähes kokonaan.

Vuonna 1890 kylässä asuivat: Rampa, Tiira, Kyykkä, Kaasalainen, Tikka, Kopperoinen, Sirkkiä,

Pattoinen, Rotjanlahti, Kelja 1774.

Juutilainen, Pärssinen, Kähönen, Ukkonen ja Huuhka. Näistä suvuista vanhimpia ovat **Rammat** (1613) ja **Huuhkat** (1727). Eli harva Lahnavalkaman kylästä evakkoon lähteneistä voi sanoa, että hänen suuhistoriallisesti vanhat juurensa olisivat sieltä.

Esimerkiksi äitini mummo, Ihalaiset asuivat siellä. He olivat kuitenkin varsin uusia tulokkaita, 1910-luvun lopulla Sakkolasta muuttaneita.

Pattoisten kylässä oli vuonna 1631 kolme tilaa ja myöhemmin neljä. 1600-luvun asukkaina olivat mm. Wälkki, Pipin, Mansikka, Kopio, Mutkari, Rampa ja Grels Savolainen. Vuonna 1696 siellä asuivat tilallisina Lars Niukkanen, Jöran Hallikas, Jaakko Muuri ja Knut Pohjalainen sekä populeina Jaakko Jäppinen, Simo Paa-janen, Matti Hiiri, Simo Puttoin, Johan Vanhanen ja Christer Risupää.

Vuonna 1712 kylä näytti olleen tilapäisesti tyhjä, kun

sitä ei mainita veroluettelossa. Lienee jäänyt Käkisalmen linnan valtaajien kulkureitille, Käkisalmen kirkonkirjasta löytyy vuodelta 1710 kylän asukkaan Tuomas Savolaisen kuolinsyy: venäläisten kuoliaaksi lyömä.

Vuonna 1727 Hallikaisen, Pohjalaisen ja Muurin tilat olivat vielä autioina ja Niukkanen entisellä tilalla oli Jöran Laurin Savolainen, joka kylvi peltoon 3 tynnyrillistä ja kaskeen puoli tynnyrillistä.

Vuonna 1780 kylässä asuivat Jöran Kylliäinen (tullut v. 1772), Johan Ijäs (1747) ja Mikko Niukkanen (1748). Lisäksi Lahnavalkaman Pöystien sekä Orolan kylän käytössä oli osa tiluksista. Savolaiset olivat poistuneet v. 1757, Nils Kultamies oli länän vuodelt 1742-1778, Johan Kaasalainen 1747-1752, Jääskeläisiä vuosina 1753-1771.

Rotjanlahden ja Keljan kylät

Kylät olivat vuoden 1613 veroluettelossa yhdessä ja listalta löytyivät Heikki Hauhia, Matti Kärkäs, Antti Kärpän, Niilo Karvanen, Olli Ahvonen, Brusius Martin Kuronen (Keljassa) sekä Nils Savolainen (ehkä Pattoisissa). Vuosina 1631-51 mainitaan Petter Äijö.

1690-luvulla Rotjanlahden tilallisina olivat Elias Niukkanen, Heikki ja Eskill Nolo, Jöran Kuronen, Heikki Rotta, Johan ja Petter Kähärä, Eskell Matin Ahvonen, Johan, Antti ja Petter Sontikka, Johan ja Staffan Hallikas ja Tuomas Kaasalainen sekä populina Johan Jonkka.

Keljassa asuivat 1690-lu-

vulla Christer ja Petter Kuronen, Matti ja Heikki Pampain ja Johan Ämmälä.

Kylä ei vuonna 1712 eritelty ja kolmen tilan asukkaiksi mainitaan:

- luterilainen Samui Lappolov 30 (Lappalainen), vaimo Mari Voiholova 20
- leski Varba Baerova, Matti Panteleevin (Penttinen) vaimo, 25 (Pampain?), hänellä poika Tomas 12
- luterilainen Mattij Angiev 30 (Nolo), hänellä vaimo Ellja Partieva 15

Viljelyksessä huonoa maata 44 desjatiinaa, kesäannolla 5 desjatiinaa ja kasvavaa metsää 66 2/3 desjatiinaa, yhteensä 36 2/3 desjatiinaa, mutta hyvää maata lisäksi 60 1/3 tsetverttiä pellossa ja kaksi muuta vuoroviljelysää. Tilojen rakennuksia ja puutarhoja puolitoinen desjatiinaa. Heinäniittyä pelton takana ja puskissa 5 desjatiinaa. Tämän kylän lähistöllä on mahdollista asuttaa 12 talonpojan tilaa.

Vuonna 1727 Rotjanlahdessa oli Hallikaisten tila autioina ja muiden tilojen haltijoina olivat Christer ja Jöran Sigfridin **Bengtin** (Penttinen), Matti Antin **Nolo** ja Martti Tuomaan **Pusa**. Elias Niukkanen asui Nolon talossa. Kylässä kylvettiin peltoon 14 tynnyrillistä ja kaskeen tynnyrillinen.

Vuonna 1780 kylässä asui Penttisiä, joilla oli yhtiömiehinä Albert Hopia (tuli 1774), Anders Rokkain (1760), Jaakko Kaasalainen (1775) sekä vävy Tuomas Hutri (1765-1774). Nolosuvun kumppanina olivat Antti Javanainen (1765) ja Jöran Savolainen (1735-1764). Pusan tilan jakoi Antti Kaasalainen (1769). Huppuiset olivat saaneet tiluksensa v. 1742.

Keljan kylässä oli vuonna 1727 kaksi tilaa: Tuomas ja Petter Matin **Pampain** sekä Tuomas Bertilin **Lappalainen**, asukkaana oli myös Jaakko Christerin **Pampain**. Vuonna 1727 kylvettiin peltoon 9 tynnyrillistä ja kaskeen ei ollenkaan.

Johan Pakarinen muutti kylään v. 1737, Lappalaiset poistuivat v. 1750 ja tilalle tuli Matti Seppänen. Pampaisen vävy Johan Matikainen oli verolistalla 1756-1769 ja Jöran Pusa tuli Pampaisten yhtiökumppaniksi v. 1765.

Jatkuu...

ESKO SIMONEN

Lahnavalkamaa 1774.

Juhana ”Pihi”

Kun noin 60 vuotta sitten juoksentelin vielä luukkupöksyt jalassa, niin vaikutti samaan aikaan satumaisen nimen saavuttanut henkilö josta voimme käyttää nimeä, vaikka Juhana ”Pihi”. Jouduin mainitun henkilön kanssa paljon kosketuksiin, vieläpä hänen uskotukseen erään tapauksen takia.

Juhanan omalaatuinen elämäntapa herätti huomiota, jopa naapuripitäjässikin. Kysyin häneltä kerran, mitä iloa on sellaisesta säästämisestä, kun et raaski syödäkään kunnolla? Hän kertoi, että kun hän oli seitsemän vuotiaana lähdeittä kerjuulle, niin äitinsä antoi hänelle pienen pettuleipäpalasen lisäksi kultaisen neuvon: ”Poikani kun nyt aloitat itse hankkia oman leipäsi, niin muista ettäs panet aina palasen talteen huomista päivää varten, sillä tänään et tiedä, onko huomisen päivä yhtä antelias, joten sinulla silloin on mistä ottaa etkä joudu pulaan”.

Juhana oli kokenut lapsena kovaa kerjäläisen elämää ja ottanut vanhan äitinsä viisaat ohjeet huomioon liiankin perusteellisesti. Vaikka hänellä oli jo rahaakin, niin siitä huolimatta hän itseään nälällä kidutti ja raha oli muuttunut hänelle epäjumalaksi, joka oli johtaa Juhanan ikäviin seuraamuksiin.

Juhana työskenteli paikakunnan taloissa, ”raja-suutarina”, rakennusten tilkitsijänä, sekä kyläläisten sarkoja talloen vanuttaen kuluivat päivät ja siten ansaitsi pennin silloin tällöin. Niistä vuosien mittaan kertyi summa kultamarkkoja, jotka hän taitavasti oli om-

mellut housujensa kaulukseen, joita ei suurimpaankaan tarpeeseen sieltä käytetty.

Sattui, kerran syksyisenä iltana Juhanan tallustellessa naapurista kotiinsa päivätyönsä päätyttyä, että lähellä kotimökkiään juurakon takana vaani kylmä ryöstömurhaaja ja haulikolla ampuen yritti tehdä likaisen työn, mutta lieneekö ryöstäjän kädet vapisseet siten, että panos ei osunut kuolettavasti, vaan ryöstöyritys kokonaisuudessaan jäi Juhanan muistiin, jota hän usein tutuille elehtien rykäisten kertoi: ”Kaksikymmentkahdeksä haulii on piissä, se ei uo pojat leikittäkö”.

Tapauksen jälkeen Juhana tuli varovaseksi ja ryhtyi kovalla touhulla hankimaan itselleen puolustusasetta. Asia ei ollutkaan niin yksinkertaista. Nimismies ei antanut hänelle ampumaseen osto- ja kantolupaa. Naapurit riensivät Juhanaalle avuksi ja takasivat miehen haltuun aseensa, tosin vanhanaikaisen, piikkiin lyövästä revolverin.

Toimenpide johtikin tulokseen, että Juhasta tuli painavan, kiiltävän revolverin omistaja, jota hän luotetuille kylänmiehille ylpeillen näytteli. Sattui kerran, että Juhana kierroksellaan poikkesi meille ja näytti isälle asetta ja pyysi häneltä arvostelua, koska isäni oli suorittanut silloisen asevelvollisuutensa: ”Sano nyt suoraan, ku sie uot olt sotaväriä, et suapiks tä luko pör-

pälie. Mie uon kuult et täl kelistyy vaik karhu, eikä piänahkua revi nii ko Ukko-Juakko vainaalt”. Kun isäni ei ottanut niin nopeasti kantaa asiasta, niin hermostui Juhana ja kysyi isältäni lupaa kokeen suoritukseen siten, että pyysi aseellaan tehdä reiän uuteen tuvanoveen.

Säikähtäneenä hyppäsin uuninpäälle karkuun ja tunsin kunnioitusta Juhanan kiiltävää mörsäriä kohtaan. Kun isäni ei koetta suoraan kieltänyt, niin Juhana otti kasvoilleen ”mörskin” ilmeen ja ilmoitti, ettei hän kehtaa särkeä keskiovea, vaan ampuu reiän sen laitaan. Hetken lattialla Juhana sihtaili ja tähtaili kuin tarkka-ampuja, tehdäkseen läsnäolijoihin syvän vaikutuksen. Olin uunilla jännityksestä kalpeana, eikä henkikään meinannut käydä.

Äiti teki vastalauseen, että tapat vielä navetasta lehmät, mikä loihiti suorastaan paniikkitunnelmaa. Kun Juhana ei ollut aikaisemmin aseellaan ampunut, niin ensimmäinen paukku ei liene ollut hänenkään helppo laukaista. Käsi, huomattavasti polvien tahdittamana, vapisi. Sormestaan oli veto-voima pois, mutta kun oli kysymys maineesta ja kunnian, niin miehen naama oli viimein kuin kostonjumalattaren, joka nauttii uhrinsa kauhusta. Samassa kaajahti korvia huumaava pamahdus ja tupa täyttyi sauhusta. En ole koskaan nähnyt jälkeenpäinkään ihmisen kasvoista sellaista itse-

varmuutta ja voiton riemua kuin silloin laukauksen jälkeen Juhanan kasvoilta, jolloinka hän sai näytellä sankarin osaa.

Käytiin tarkastelemaan ammunnan tulosta. Vaikka ovea tarkasteltiin miltä puolelta tahansa, niin reikää vaan ei siitä löytynyt hake-mallakaan. Juhanan kasvot kuvastivat hämmästyä ja mielipahaa, mutta hän selitti luodin osuneen rautaiseen oven kädensijaan ja siitä kimmonneen lattialle, jonka rapinan isä oli kuullut.

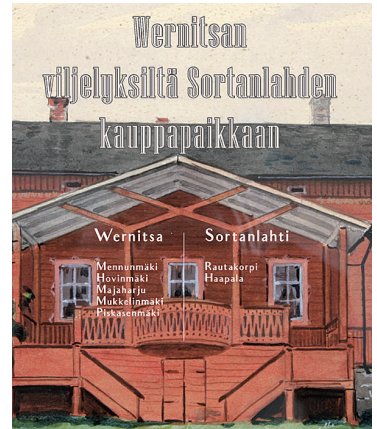
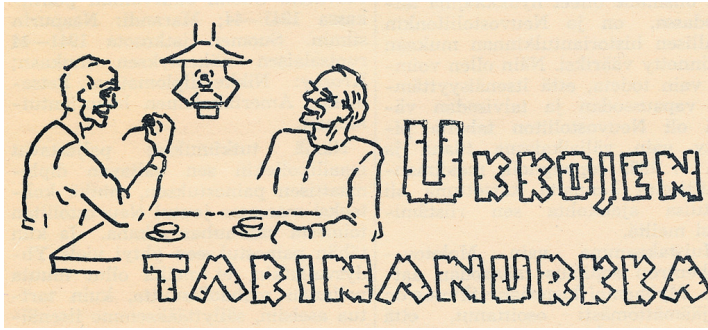
Jälkitarkastus antoi selvityksen. Luoti oli osunut ovesta olevaan oksaan ja siitä kimmunut hieman lististyneenä lattialle, jonka Juhana sanoi vielä olevan pienen kunnostuksen jälkeen uudelleen käyttökuntoisen ja pudotti sen taskuunsa.

Koeammunta revolverilla oli pienoinen kolahdus Juhanaalle ja hänen kiiltävälle pyssylle. Tapauksen miehet selittivät parhain päin siten, että vaikka se luoti ei rosvoa tappaisikaan, niin sen olemassaolokin herättäisi kunnioitusta paatuneimmassakin ryöstäjässä.

Me mielellämme huomaamme naapurissa pienet virheet, omiamme huomaamatta. Juhana kulki polkunsaa oalla tavallaan, se kelpasi hänelle.

Kesäisin terveisin:
ämmäköö.

Poimittu Vpl Pyhäjärvi
lehdessä nro 6/1968
MAURI HAUHIA

WERNITSAN VILJELYKSILTÄ SORTANLAHDEN KAUPPAPAIKKAAN

Kyläkirja kertoo Vpl. Pyhäjärven Wernitsan, Sortanlahden, Haapalan ja Rautakorven kylähistoriaa. Tarinoiden tukena selkeät karttalehdet.

Hinta 40 euroa + postitus ja pakkaus.
Kirjan toimittanut Ikaalisten Karjalaseura
Yhteystiedot, puh. 040 734 28 65 /
sähköposti, lea.jokinen@ippnet.fi

Historiallista lukemista itselle tai lahjaksi: hanki lahjaksi uutuus- kirja sukulaisille ja ystäville!

Taubilan kartano –
Lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan
176 sivua, n. 150 valokuvaa, koko B5

Hinta vain 30 euroa + toimituskulut.
Lisätietoa ja tilaukset:
taubila@pp.inet.fi tai 040 021 3369
seija.jokinen@netti.fi tai 040 835 5820
Noudettavissa myös hallituksen jäseniltä
ilman lähetyskuluja.
Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi> kirjapuoti.
Vpl Pyhäkylä-Seura

Tule viettämään kesäpäivää Karjalaiselle kesäkodille elokuussa

Vpl.Pyhäjärvi-seura on varannut torstaina 23.8. klo 15-20. Villa Salmelan eli Karjalaisen Kesäkodin käyttöönsä. Seura tarjoaa kahvit, ohjelmaa ja ranta-saunan meren äärellä. Illemmalla grillataan. Niille, joilla ei ole omaa autoa, seura järjestää ilmaisen kuljetuksen Herttoniemen metroasemalta tai sovittaessa myös muualta suur-Helsingin alueelta.

Pääsky ry (Pääkaupunkiseudun karjalaisyhteisöt) on jo vuodesta 1970 lähtien ylläpitänyt Karjalaista Kesäkotia Helsingin Jolkassa. Se on viehättävä puuhuvila kalliorinteellä, josta on upea merinäköala. Kesäkahvio on avoina 3.6.-2.9.2018 ti-su klo

11-19. Huvilalla voi myös majoittua ja sitä voi vuokrata juhlien järjestämiseen.

Omaan tilaisuuteemme on ilmoittautuminen välttämätöntä tarjoilun vuoksi. Ilmoittautuminen perjantaihin 17.8. mennessä sihteerillemme **Eeva-Liisa Miikkolalle**, puh. 050 3417411 tai eevamiikkola@gmail.com. Kerro samalla ruoka-ainerajoitteesi tai jos tarvitset kyytiä.

Pyhäjärveläiset ja ystävämmet: Tervetuloa haastelemaan ja viettämään elokuusta iltaapäivää Villa Salmelaan. Tarjotkaa kyytiä ystäville. Kannattaa tulla kauempaakin tutustumaan tähän paikkaan ja sen tunnelmaan.

Kesäkodin osoite on

Meri Perttilän polku 8, 00850 Helsinki. Omalla autolla pääsee perille saakka. Jos tulee bussilla nro 85 Herttoniemen metroasemalta, niin on jätävä pois Villingin tienhaarassa, josta on kävelymatkaa vielä 1,2 km. Venälikennettäkin on Kauppatorilta Villa Salmelaan, mutta sen aikataulut eivät tällä kertaa sopineet ohjelmaamme.

Kesäkodin yhteystiedot: puh. 045 1871516, paasky. kesakoti@gmail.com. Tämän kesän esite löytyy mm. http://vanha.karjalanliitto.fi/files/11540/Paasky-esite2018_kevyy.pdf Heinäkuun lehdessä kerroon lisää ohjelmasta.

RIITTA HIRVONEN

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Adressit:
Karjalanneito, Pyhäjärven
kirkon alttaritaulu, Kullerot,
Valoisa polku ja Iiris. Adressi
sisältää kaksi tai useampia
sisälehtivaihtoehtoja, joista voi
valita sopivimman ja poistaa
ylimääräiset. Hinta 12 euroa
kappale + postituskulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047
tai pirjo.kiiala@gmail.com.

Muistojen järvi -DVD:stä on otettu toinen
lisäpainos. DVD julkaistiin v. 2007. Uuteen
painokseen v. 2011 lisättiin Kaarina Pärssi-
sen kirjoittama esite. Levyä voi ostaa seuran
tilaisuuksissa tai tilata Kaisa-Liisa Korho-
selta. Hinta on 20e / kpl.

Vpl. Pyhäjärvi -tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki nyt **vaakunapaita**, jota saatavana jälleen
kaikissa pohjaväreissä valkoinen, helmenharmaa ja
musta. Tuote, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjär-
ven vaakunapaita, sopii esim. lahjaksi ja asukseksi
tuleville kotiseutumatkoiille, vaikka koko ryhmälle.
Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla
ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin
hyvälaatuista T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa
sekä V- että pyöreällä kaula-aukolla, mutta hel-
menharmaissa vain pyöreäaukkoisena. Koot S, M,
L, XL hinta 15 e/kpl ja isommat koot XXL ja
XXXL 20 e/kpl. Mustia V-aukkoisia vain muuta-
ma iso koko jäljellä.

Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta
1939-44 Pyhäjärvellä, mukana liuskan seloste elo-
kuvasta, DVD:n hinta 20 e/kpl.

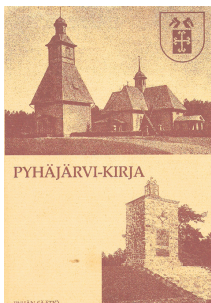
Seuran uusi 60-vuotishistoriikki (2017) saata-
vana hintaan 20 eur/kpl, 50-vuotishistoriikki 5
euroa, yht. 25 euroa.

Postitettaessa lähetysiin lisätään postituskulut.
Tilaukset ja tiedustelut toistaiseksi ainoastaan Kai-
sa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail
kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöltä tuotteita itselle tai lahjaksi:

Pyhäjärvi-kirja
350 s. Reino O. Kukko –
Kaarle Viika, 1989.
Historiaa sanoin ja kuvin,
sekä murrenasto
selityksineen.
Hinta 25 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-
Säätiön 70-
vuotisjuhlilla
kotiseudulla kuvattu
DVD-tallenne**
Kesto noin 1,5 tuntia.
Hinta 20 euroa

**Suvannon seutu
1917-1921, elämää ja
ihmiskohtaloita**
336 s.
Suvannon seudun
paikallishistorian
työryhmä, 2015.
Hinta 40 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-
pöytästandaari**
Suunnittelu Kaarle Viika,
1963. Hinta 42 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi
isännänviiri.**
Suunnittelu Kaarle Viika
1992. Kolme kokoa:
45 x 300 cm, 6-7 m:n
tankoon. Hinta 80 euroa
45 x 400 cm, 8-9 m:n
tankoon. Hinta 90 euroa
55 x 400 cm, 10 m ja sitä
korkeampaan tankoon.
Hinta 95 euroa.

Hintoihin lisätään postituskulut.

Tilaukset ja lisätiedot
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047 tai
[pirjo.kiiala\(at\)gmail.com](mailto:pirjo.kiiala(at)gmail.com).

Vpl. Pyhäjärvi-tuotteita saatavana ilman toimituskuluja juhlilta Harjavallassa 15.7.2018.

**Huom! Varaa mukaan käteistä rahaa,
maksukortit eivät käy.**

TAPAHTUMAKALENTERI

**Muistathan ilmoittautua 14.7. pidettävään Hiit-
tenharjun sukuseminaariin** Kalle Pakariselle mie-
lueummin sähköpostilla: kalle.pakarinen@imatra.fi. Ter-
vetuloa!

Kukkojen sukuseuran sukkokokous 2018 ja kesäret-
ki 11.-12.8.2018 Kemiönsaarella. Lauantaina 11.8.
päivä Lomakoti Labbnäsissä, Labbnäsintie 66, 25870
Dragsfjärd, (www.labbnas.fi), ruokailu klo 13, noin klo
15 sukuseuran vuosikokous, jonka jälkeen yhdessäoloa.
Sunnuntaina retkipäivä: Kasnäsistä Rosalan viikinkiky-
lään laivalla 11:45, sieltä Bengtskärin majakkasaarelle,
paluu Kasnäsiin 18:45. Ilmoittautumiset viimeistään
30.6. ja tiedustelut sukuseuran sihteeri Paula Latva s-
posti: [paula.latva\(at\)gmail.com](mailto:paula.latva(at)gmail.com), puh. 0400 747 970.

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n kesäpäivää Karjalaisella
kesäkodilla Helsingin Jollaksessa vietetään torstaina
23.8.klo 15-20. Ks. puffi toisaalla lehdessä. Ilmoittautu-
minen perj. 17.8. mennessä Eeva-Liisa Miikkolalle,
puh. 050 3417411 tai eevamiikkola@gmail.com. Lo-
kakuussa seuran jäsenistöä on kutsuttu tutustumaan
eduskuntataloon. Siitä tarkemmin syyskuun lehdessä.

Sakkola-juhlat Vesilahden Narvassa la 4.8.2018. alka-
en klo 11. kenttähartaudella. Ruokailu, pääjuhla alkaa
klo 13.

Rautulaisten pitäjäjuhlat Mikkeliissä 18.-19.8.2018.

Vanhoja Vpl. Pyhäjärvi-lehtiä voit katsella netistä
kotisivuiltamme. Nyt sivuilla myös 2017 lehdet.

TILAA OMA
PYHÄJÄRVI-LEHTI
tai LÄHEISELLE LAHJAKSI.
Hinta vain 35 euroa vuosikerta,
lehti ilmestyy joka kuukausi!

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella?
Ilmoita muutos toimitukseen tai
verkkosivujemme lomakkeella.
HUOM! Osoite ei vaihdu
vain postiin ilmoittamalla.

Seuraava Pyhäjärvi-lehti
ilmestyy heinäkuussa 2018. Aineistot
toimitukseen viimeistään **29.6.** mennessä, kiitos!
Myöhemmin tulevat eivät ehdi juhlanumeroon.

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

VPL.PYHÄJÄRVI-
SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Korpimetsontie 16
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Tarja Kopalainen, Pertti
Hakanen, Mauri Hauhia,
Kirsti Naskali, Esko Pu-
lakka, Markku Pärssinen ja
Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus
lyhentää ja muokata
lehteen lähetettyä aineistoa.

**Tilaukset, jakeluhäiriöt ja
osoitteenmuutokset:**
Toimitus, päätoimittaja
Korpimetsontie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

**Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
asiamies**
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro
puh. 040 719 2692
kirsti.naskali@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Botnia-Print Oy
Kokkola

Lehden vuosikerran tilaushinta 35 euroa
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%